

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

ОТЧЕТ

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА СТАТИСТИЧЕСКА
ПРОГРАМА И ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ
СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА**

Приет от Министерски съвет с Решение № 35 от 22.01.2016 г.,
Обн., ДВ, бр. 9 от 02.02.2016 г.

СОФИЯ, 2016

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
Основни събития през 2015 година.....	4
I. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА.....	7
II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ОТ СТРАТЕГИЯ 2013 - 2017 ГОДИНА.....	9
II.1. Осигуряване на обективна, навременна и надеждна статистическа информация за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище.....	11
II.2. Въвеждане на нови източници на данни и средства за усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги.....	15
II.3. Повишаване на професионалния и организационния капацитет на Националната статистическа система.....	20
II.4. Внедряване на иновативни и ефективни информационни и комуникационни технологии и е-услуги.....	31
III. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ.....	32
III.1. Демографска и социална статистика.....	32
III.2. Макроикономическа статистика.....	36
III.3. Бизнес статистика.....	40
III.4. Статистика на селското, горското и рибното стопанство.....	46
III.5. Многоотраслова статистика.....	48
III.6. Информационни и комуникационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.....	53
IV. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ.....	56
V. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ.....	59
Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2015 година	62
Приложение 2. Организационна схема на НСИ	64

ВЪВЕДЕНИЕ

През 2015 г. беше отбелязана 135-ата годишнина от основаването на статистическата институция в България. През този дълъг период българската статистика е преминала през много предизвикателства и промени и днес тя заема достойно място в световната и Европейската статистическа система (ECC).

Отчетът за изпълнението на Националната статистическа програма (НСП) и за дейността на Националния статистически институт (НСИ) през 2015 г. е разработен в съответствие с чл. 9, т. 6 на Закона за статистиката.

Отчетът е структуриран в пет раздела и представя изпълнението на задачите от НСП 2015 и дейността на НСИ през изминалата година.

В първия раздел са посочени проведените за първи път изследвания и дейности през 2015 година.

Вторият раздел включва постигнатите резултати по изпълнение на хоризонталните приоритети в рамките на действащата Стратегия за развитие на Националната статистическа система (НСС) на Република България, 2013 - 2017 година.

Третият раздел представя изпълнението на дейностите по производство на статистическа информация в отделните тематични области - демографска и социална статистика, макроикономическа статистика, бизнес статистика, статистика на селското, горското и рибното стопанство, многоотраслова статистика, информационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности.

В четвъртия раздел е представено ресурсното осигуряване за изпълнение на дейността на НСИ през 2015 година.

Петият раздел представя изпълнените одитни ангажименти на звено „Вътрешен одит“ и извършените дейности от Инспектората и финансовия контролър през 2015 година.

Основни събития през 2015 година:

Основните направления през изминалата 2015 г. в дейността на Националния статистически институт бяха свързани с:

- успешно приключване на четири проекта по Оперативна програма „Административен капацитет“;
- прилагане на новия европейски Закон за статистиката;
- честване на 135 години от създаването на статистическата институция в България.

В изпълнение на целите, заложени в Стратегията за развитие на Националната статистическа система (НСС) за периода 2013 - 2017 г., стартира проект по Оперативна програма „Административен капацитет“ на тема „Модернизиране на организацията и функционирането на НСИ“. В резултат беше извършено **преструктуриране на териториалните статистически бюра**, с което се цели подобряване на административния капацитет, гъвкавост при разпределение на задачите, оптимизиране на работата и ефективна организация на ресурсите. Структурната реформа доведе до премахване на дублиращи функции на някои звена и създаде предпоставки за изграждане и въвеждане на нов подход на работа, който предвижда:

- Преразпределение на отговорността по създаване на информационния продукт
- Преразпределение на контрола и проверка на работата в процеса на непосредственото получаване на първичната информация
- Търсене на вътрешни ресурси - създаване на кадри с потенциал на професионално мислене и работа
- Концентриране на ресурси при изпълнение на конкретни задачи на управление и създаване на информация.

В резултат от успешното тестово преструктуриране на регионалните структури на НСИ в Югозападна България през пролетта на 2015 г. 28-те териториални статистически бюра на НСИ бяха редуцирани на 6:

- ТСБ - Северозапад с център гр. Плевен
- ТСБ - Север с център гр. Русе
- ТСБ - Североизток с център гр. Варна
- ТСБ - Югоизток с център гр. Бургас
- ТСБ - Юг с център гр. Пловдив
- ТСБ - Югозапад с център гр. София.

След структурната реформа, териториалните статистически бюра са организирани в единна обща администрация и статистически отдели в съответните областни центрове.

В рамките на ОП „Административен капацитет“ приключиха успешно и проектите, свързани с разработването и внедряването на:

- Информационна система „Инфостат“, която позволява онлайн дефиниране и изпълнение на заявки за статистическа информация през сайта на Националния статистически институт от гражданите, бизнеса и администрацията чрез обработка на

информация от наблюдения на НСИ, генериране на таблици и проверка на конфиденциалността на данните. След представяне на системата, в рамките на 24 часа посещенията на потребителите достигнаха 5 263

- Система за управление на качеството съгласно стандарта ISO 9001:2008 за електронните услуги в Националния статистически институт. Беше извършен външен сертификационен одит, в резултат на който НСИ получи сертификат за качеството на електронните услуги съгласно стандарт ISO 9001:2008.

- Информационна система „Регистър на групи предприятия“ като неразделна част от Информационна система „Регистър на статистическите единици“. Основните резултати от проекта са: подобряване на обхвата и качеството на данните в Регистъра на статистическите единици, както и подобряване на качеството на данните в областта на бизнес статистиката.

На 19 май 2015 г. в Официален вестник на ЕС беше публикуван Регламент (ЕС) № 2015/759 на Европейския парламент и на Съвета за изменение и допълнение на Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика. Новият европейски Закон за статистиката влезе в сила на 8 юни 2015 година.

Основната цел на предложението на Комисията, залегнала и в приетия акт, е адаптиране на съществуващата основна нормативна уредба на европейската статистика в съответствие с нуждите на политиките на ЕС и на поставените от световната икономика предизвикателства пред европейската статистика. Регламентът е насочен към укрепване на управлението в рамките на Европейската статистическа система с оглед запазване на високата степен на доверие в нея и удовлетворяване на нуждата от данни и за реализиране на икономическата политика на Европейския съюз.

Четирите по-специфични задачи, заложени в Регламента, които допринасят за постигането на основната цел, са:

- Засилване на професионалната независимост на националните статистически органи, на ръководителите на националните статистически институти и ръководителя на Евростат
- Изясняване на координиращата роля на националните статистически институти в рамките на националните статистически системи под изключителната отговорност на Европейската статистическа система и при отчитане на независимостта на Европейската система на централните банки
- Засилване на прилагането на Кодекса на европейската статистическа практика чрез установяване на „ангажименти във връзка с доверието в статистиката“
- Подобряване на достъпа до административни данни и тяхното използване за статистически цели.

Националният статистически институт отбеляза **135 години** от създаването на статистическата институция в България. По този повод беше организирана международна научна конференция на тема „**Модерната статистика: нови предизвикателства за развитие**“ с участието на представители на националните статистически институти на Румъния, Сърбия, Унгария, Черна гора и Босна и Херцеговина.

Основните направления в презентациите и дискусиите бяха:

- Ролята на модерната статистика за управлението на държавата
- НСИ в Европейската статистическа система: място, роля и перспективи

- Визията за модерната статистика след 2020 година.

На заключителната сесия на конференцията и по-късно на тържеството в сградата на НСИ председателят г-н Сергей Цветарски награди с грамота и почетен плакет бивши ръководители на статистическата институция, представители на научната общност и служители на НСИ и ТСБ със значителен принос в областта на статистиката.

В края на празничния ден в двора на НСИ беше засадено дърво, в чиито корени беше вградено послание за бъдещите поколения.

През 2016 г. Националният статистически институт ще продължи работата в следните основни направления:

1. Продължаване на изпълнението на задачите, свързани със структурната реформи в частта на преструктурирането на статистическата дейност в окрупнените ТСБ и възлагане на национални задачи на ТСБ.

2. Активно участие в изпълнението на проекти по Оперативна програма „Добро управление”, свързани с усъвършенстване и организационно развитие на системата на НСИ, в т.ч.: привеждане на информационните активи на НСИ и сертифициране по информационна сигурност в съответствие с изискванията на стандарт БДС ISO/IEC 27001:2013; разработване и изграждане на статистическа база и на информационна система за мониторинг на европейски и национални стратегии и регионална политика; присъединяване на Агенцията по вписванията към изградената единна входна точка между НСИ и НАП.

3. Подготовка на България за председателството на Съвета на Европейския съюз през 2018 г. - РГ „Статистика”.

I. ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

През 2015 г. Националният статистически институт осъществи общо 244 статистически изследвания и дейности. Сред **новите изследвания и дейности** са:

- Четиригодишно изследване „Наблюдение на структурата на заплатите“ съгласно изискванията на Регламент на Съвета № 530/1999 и Регламент на Комисията № 1738/2005.
- Изследване „Потребление на енергийни продукти в домакинствата“ с цел събиране на информация за потребените енергийни продукти по вид на използването им от домакинствата.
- Тримесечно изследване за изчисляване на индекси на цените на жилищата и на индекси на цените на жилища, обитавани от техните собственици.
- Тримесечно изследване за цената на производител в горското стопанство, с изчислени тримесечни средни цени и индекси на цените на продукцията в горското стопанство от Ласперов тип.
- Тримесечно изследване на цените на производител за „Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи“ (раздел 71 от КИД - 2008) съгласно Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент и на Съвета.
- Внедряване на Система на здравни сметки, 2011.
- Разработване и внедряване на Система за управление на качеството съгласно стандарта ISO 9001:2008 за електронните услуги в Националния статистически институт.
- Въвеждане по електронен път на годишния отчет на застрахователите, инвестиционните предприятия, пенсионноосигурителните дружества и пенсионните фондове в реално време в Информационна система „Бизнес статистика“.
- Преоценка на всички основни макроикономически показатели (ОИП) на базата на въведени подобрения в работата по българските национални сметки и оттегляне на резерви от Европейската комисия (ЕК) за периода 1995 - 2014 година.
- Внедряване на методи в оценките на брутния вътрешен продукт (БВП) и брутния национален доход (БНД) по отношение на съответни резерви, поставени от Европейската комисия: доход в натура, свързан с железнодържавни транспортни услуги; ДДС измами; стратификационен метод и метод за изчисляване на международното потребление, използван при оценяването на условните и действителните наеми на жилищата; метод за постоянна инвентаризация за потреблението на основен капитал; оценка на оригиналите от развлекателни, литературни и художествени произведения.
- Внедряване на методологически подобрения в оценките на БВП и БНД: подобряване на оценката за капитализиране на разходите за научна и развойна дейност; подобряване на оценките за разпределение на застрахователните услуги; подобряване на оценките за реинвестиране на преките чуждестранни инвестиции - холдингови печалби и загуби; подобряване на оценките за взаимните фондове; подобряване на оценките за компенсацията на наетите лица от и към чужбина.
- Подготвяне на данни за Евростат за умиранията и мъртворажданията по причини за 2013 г. на ниво четвърти знак на Международната класификация на болестите, X ревизия, в изпълнение на Регламент (ЕС) № 328/2011 на Комисията по отношение на статистическите данни за причините за смъртни случаи.

- Изготвяне на данни за тримесечни индекси на цените на жилищата за изменението на пазарните цени на нови и на съществуващи жилища съгласно Регламент (ЕС) № 93/2013 на Комисията.
- Публикуване и изпращане на Евростат на тримесечни индекси на цените на производител за „Рекламна дейност и проучване на пазари“.
- Разработване и предоставяне на Евростат на разнообразна информация относно еднодневните туристически пътувания в изпълнение на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма.
- Предоставяне на Евростат на тримесечни и годишни данни за морския транспорт съгласно новия SDMX формат за изпращане на данни, като България беше първата страна, предоставила данни в този формат.
- Изпращане на Евростат на годишни данни в областта на речния транспорт за: Серия данни А4, превозени товари по пристанище на натоварване и разтоварване; Серия данни А5, превозени товари по регион на натоварване и разтоварване и тип на превоза съгласно номенклатурата за видовете превози; Разширена серия от данни А1, превозени товари по регион на натоварване и разтоварване и вид на превозования товар на 3-значен код съгласно единната номенклатура на товарите NST 2007.
- Провеждане на пробни тестове в областта на външнотърговската статистика за обмен на микроданни между 20 държави членки. Обменът на данните за износа в рамките на Европейския съюз (ЕС) беше осъществен по свързания със SIMSTAT¹ ESSnet проект на Евростат.
- Публикуване на дигитални колекции „Пребояване на населението в Царство България на 31 декември 1926 година“, „Статистика на външната търговия на България“ за периода 1880 - 2009 г. и „Бюджети на домакинствата“ за периода 1925 - 2010 година.
- Пилотно прилагане на комбиниран метод за събиране на данни в изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ - хартиени въпросници (PAPI) и електронни устройства (CAPI).
- Пилотно прилагане на комбиниран метод за събиране на данни в изследването „Наблюдение на домакинските бюджети“ - хартиени (PAPI) и онлайн въпросници (CAWI).
- Събиране на информация в Наблюдението на домакинските бюджети за вида на търговските обекти, от които пазаруват домакинствата, и наличие на касов бон при закупуване на стоки и услуги.

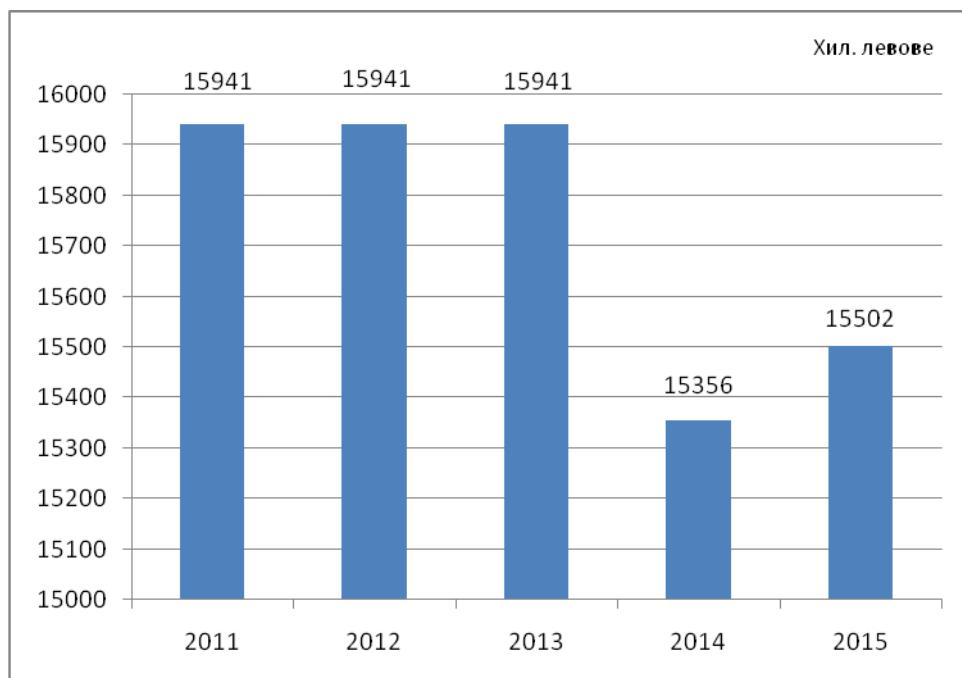
¹ SIMSTAT - (Single Market Statistics) - системата, която ще бъде резултат от реформата на Интрастат.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ОТ СТРАТЕГИЯ 2013 - 2017 ГОДИНА

Основно направление в дейността на Националния статистически институт през 2015 г. беше реализирането на хоризонталните и специфичните приоритети от Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013 - 2017 година.

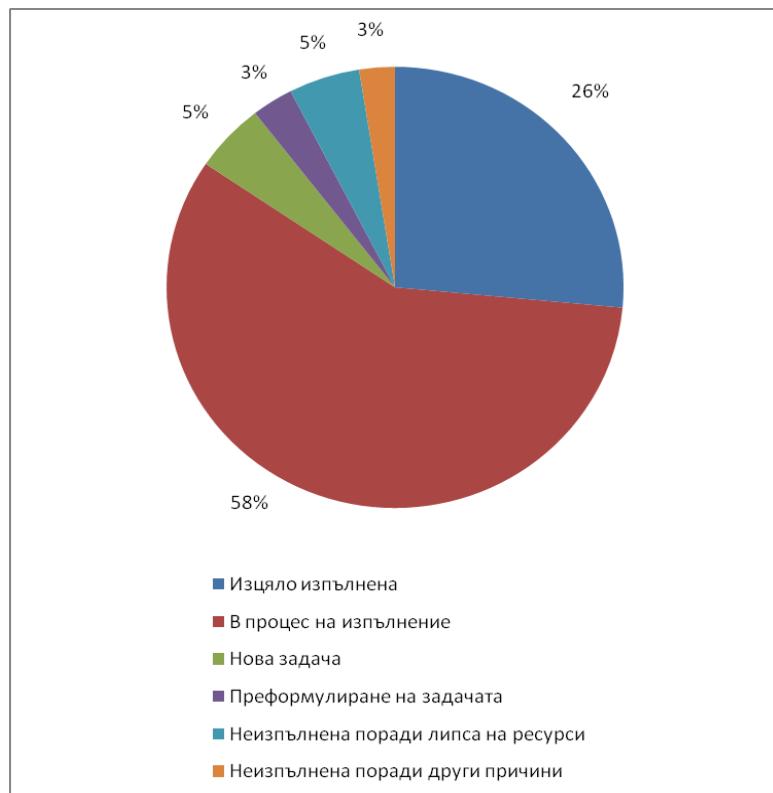
И през 2015 г. дейността на Института беше силно затруднена поради налаганите ограничения върху бюджета на НСИ. Въпреки затрудненията дейностите по изпълнение на хоризонталните приоритети, заложени в Стратегията за развитие на НСС, 2013 - 2017 г., бяха осъществени до голяма степен (фиг. 1).

Фиг. 1. Текущи разходи на Националния статистически институт през периода 2011 - 2015 година

В изпълнение на Препоръка 15 от проведената през октомври 2014 г. Партийска проверка беше актуализиран Планът за действие за изпълнение на Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013 - 2017 година. Документът беше публикуван на интернет сайта на Националния статистически институт в рубриката, посветена на Партийската проверка. В Плана за действие са включени общо 257 направления, дейности и задачи, като 238 от тях е предвидено да бъдат реализирани от НСИ. Понастоящем в НСИ бяха реализирани 26% от общия брой направления, дейности и задачи (фиг. 2). Разпределението им по тематични области е представено във фиг. 3.

Фиг. 2. Разпределение на направления, дейности и задачи, включени в Плана за действие за изпълнение на Стратегията за развитие на Националната статистическа система, по степен на изпълнение - НСИ

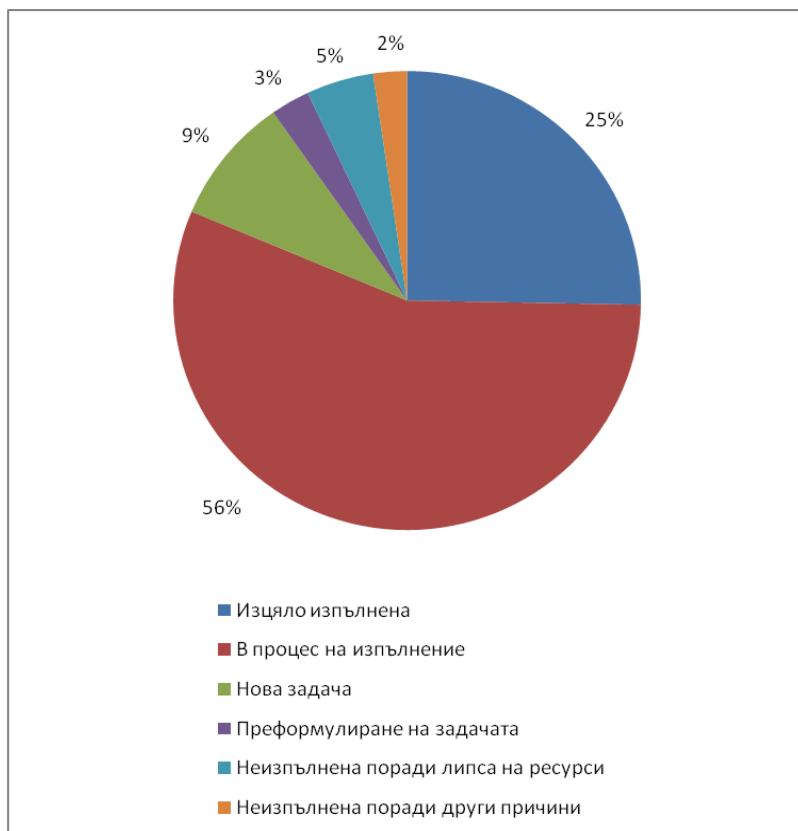
Фиг. 3. Разпределение на направления, дейности и задачи, включени в Плана за действие за изпълнение на Стратегията за развитие на Националната статистическа система, по тематични области - НСИ

Една четвърт от общия брой направления, дейности и задачи, планирани от НСИ и другите органи на статистиката за периода 2013 - 2017 г., са изпълнени, 56% са в процес на изпълнение, а 9% са нови (фиг. 4). Неизпълнените поради липса на ресурси

дейности през 2015 г. възлизат на 5%, а при 2% от дейностите и задачите неизпълнението се дължи на други причини.

Фиг. 4. Разпределение на направления, дейности и задачи, включени в Плана за действие за изпълнение на Стратегията за развитие на Националната статистическа система, по степен на изпълнение - НСИ и другите органи на статистиката

II.1. Осигуряване на обективна, навременна и надеждна статистическа информация за икономическото, социалното и демографското развитие и за околната среда на национално и регионално равнище

Приоритет 1.1. Осигуряване на статистически показатели за разработване, наблюдение и оценка на европейски, национални и регионални политики

През 2015 г. бяха разработени и предоставени статистически данни за наблюдение и оценка на национални стратегии с тематичен обхват на данните от всички статистически области.

Представители на НСИ участваха активно в дейността на всички тематични работни групи по разработването и изпълнението на ОП и в комитетите за наблюдение на оперативните програми.

Сформирана е целева работна група в НСИ за подготовка на мониторинга по оперативните програми при прилагане на принципа за партньорство. Във връзка с ангажиментите по Регламент № 1303/2013 и отговорността на процеса на мониторинг на изпълнението на индикаторите за резултат през новия програмен период НСИ, координирано и съвместно с управляващите органи на оперативните програми, участва в дейностите по разработването на индикаторите, като осигури методологическа подкрепа и предостави статистически данни. НСИ разработи методологически документ за метаданните в съответствие с European Structure of Metadata Standard. С

разработването на метаинформация по всеки индикатор се създава устойчива основа на статистическата система за показателите за резултат. Разработените метаданни са част от методологическите документи по оперативните програми и от документите при обявяване на програмните процедури.

През 2015 г. продължи работата по предоставянето на показателите, включени в таблото за установяване на макроикономически дисбаланси. Показателите са част от пакета, съдържащ шест правни акта (пет регламента и една директива) за засилване на икономическото управление в ЕС. Съгласно регламентите процесът на ранно установяване на макроикономически дисбаланси започва с публикуване на табло с показатели, придружено от доклад на ЕК, съдържащ икономическа и финансова оценка. Таблото с показатели е инструмент за ранно предупреждение относно появата на макроикономически дисбаланси и включва тесен набор от показатели: Текуща сметка като процент от БВП; Нетна международна инвестиционна позиция като процент от БВП; Реален ефективен валутен курс, дефлиран с ХИПЦ; Експортни пазарни дялове; Номинални разходи за труд на единица продукция; Реални цени на жилищата; Нови вземания от частния сектор като процент от БВП; Дълг на частния сектор като процент от БВП; Публичен дълг като процент от БВП; Равнище на безработица.

Приоритет 1.2. Актуализиране на съществуващите и разработване на показатели за изследване на нови явления и процеси

През 2015 г. продължи производството на статистически показатели по бизнес характеристики на предприятията чрез използване на информацията, налична в Бизнес регистъра. Поради нарасналия интерес към този тип данни експертите от НСИ изпълниха много нестандартни заявки според конкретните нужди на потребителите.

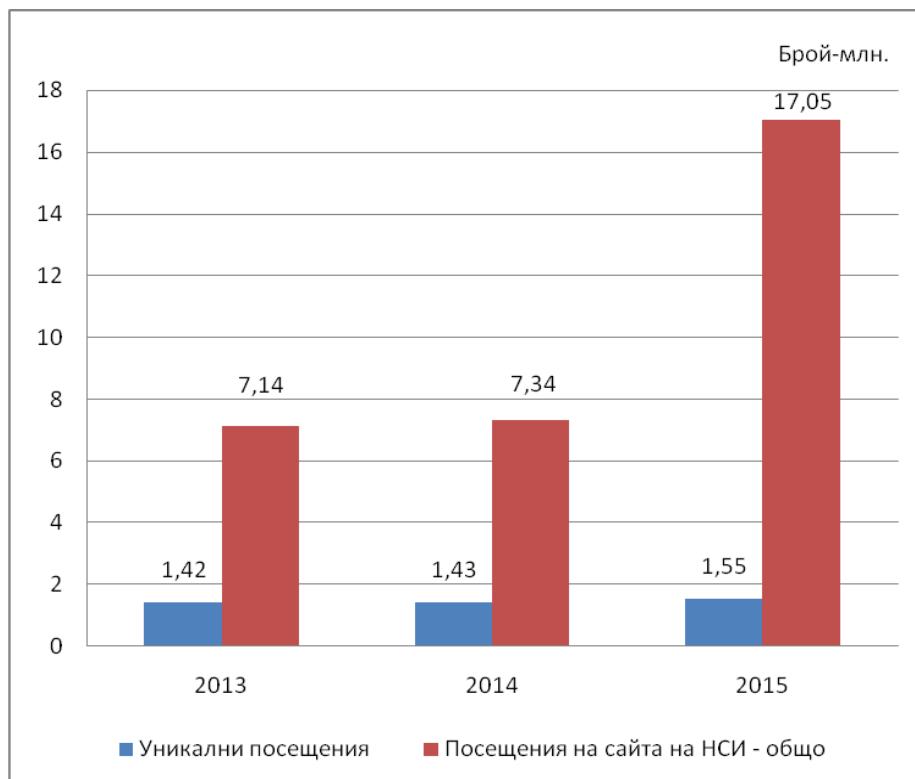
Основните показатели за образователната система бяха преизчислени за последните шест учебни години по ревизираната Международна стандартна класификация на образованието (ISCED) и бяха публикувани на интернет сайта на НСИ, което предостави възможност на потребителите на статистическа информация да проследят измененията в динамика.

Приоритет 1.3. Разширяване на обхвата на предоставяните статистически продукти и услуги и активизиране на комуникацията с потребителите

През 2015 г. сайтът на НСИ е бил посетен $17\ 057\ 210^2$ пъти, като уникалните посещения са били 1 549 589 (фиг. 5).

² Данните за посещаемостта на сайта и броят на публикуваните материали са към 26.10.2015 г., като от декември 2014 г. НСИ използва системата AWStats, която работи с различни методи за анализ на посещаемостта на потребителите в сайта.

Фиг. 5. Посещения на сайта на НСИ

Посещаемостта е била 5 271 пъти средно на ден, като на 30 март 2015 г., денят с най-голяма посещаемост, тя е била 21 776.

Към края на годината на разположение на потребителите на сайта бяха 2 154 динамични реда, 1 636 последни актуални данни, съответните метаданни и 705 методологични документа и доклади за качеството в 42 статистически рубрики, съответно на български и английски език. През годината бяха публикувани още 360 пресъобщения (185 на български и 175 на английски език), 80 новини (50 на български и 30 на английски език), 13 версии на ЕКАТТЕ, 41 конкурса, 39 списъка с допуснати/ недопуснати кандидати за конкурс, 8 обществени поръчки, 11 публични покани, 2 предварителни обявления и други материали.

През годината сайтът на НСИ беше обновен с нов дизайн и част от съдържанието на рубrikите в сайта бяха преструктурирани.

Създадени бяха следните нови рубрики и подрубрики:

- Рубрики „135 години българска статистика” и „20 октомври - Световен ден на статистиката”
- Подрубрики „Статистика на цените на жилища” на рубрика „Икономическа статистика”
- Подрубрики „Годишни данни за задълженията на държавните предприятия” и „Годишни данни за участието на държавата в капитала на предприятията” на рубрика „Държавна финансова статистика”
- Подрубрика „Открыто управление” на рубрика „За НСИ”.

За първи път на сайта на НСИ бяха публикувани редица електронни формуляри в областта на демографската и социалната статистика, бизнес статистиката, статистиката на селското, горското и рибното стопанство.

С цел оптимизиране на дейността през 2015 г. в Информационния коридор беше обособена „деловодна точка” за приемане на заявление, подготвяне на отговор/представяне на информацията, заплащане и издаване на фактура, което значително

улесява процеса по обслужване на потребителите на статистическа информация.

През 2015 г. Националният статистически институт съобразно издателския си план предложи на потребителите на статистическа информация общо 21 публикации - 3 печатни (с електронна версия на CD) и 18 електронни. Всички електронни публикации, както и електронните версии на печатните издания, са достъпни бесплатно в PDF формат на сайта на НСИ. Повечето издания се предлагат на два езика - български и английски.

Националният статистически институт продължи публикуването на традиционните общи статистически издания - Статистически годишник, Статистически справочник, сп. „Статистика”, както и Каталог на статистическите издания.

През 2015 г. НСИ подготви и печатните рекламино-информационни брошури „България 2015”, „Наблюдение на работната сила” и „Наблюдение на домакинските бюджети”.

Голям интерес сред потребителите предизвика публикувания сборник с анекdotи, афоризми и сентенции за статистиката и статистиците. Той беше посветен на 135-та годишнина от създаването на статистическата институция в България. Дипляната „135 години българска статистика”, отпечатана на български и английски език, представи кратка история на статистическата институция в България и на най-важните статистически издания.

Съгласно Календара за разпространение на резултатите от статистическите изследвания НСИ публикува на сайта си пресъобщения с резултатите от основни статистически изследвания. През 2015 г. публикуваните пресъобщения на български и английски език бяха около 26 средно за месец. Территориалните статистически бюра са разпространили 299 пресъобщения с актуални регионални данни.

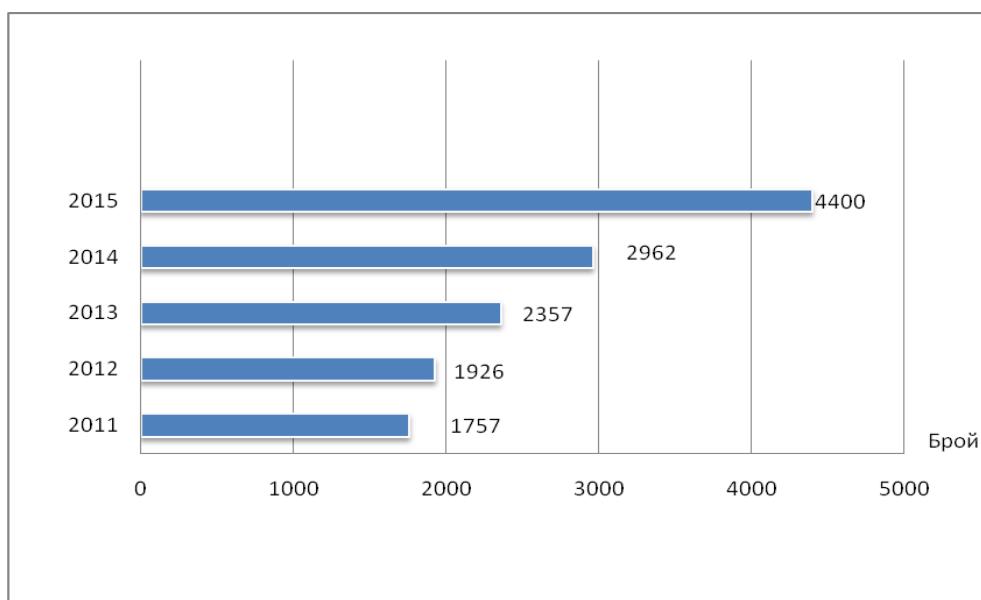
Приоритет в дейността на библиотеката на НСИ през 2015 г. беше предоставянето на свободен и безплатен онлайн достъп до библиотечните дигитални информационни ресурси. Чрез софтуерна обработка бяха конвертирани 67 346 PDF дигитални страници. Към настоящия момент библиотеката успешно управлява внушителен обем от почти 1 милион страници дигитална информация.

През 2015 г. в дигиталната библиотека на НСИ бяха регистрирани 7 286 посещения и 17 861 справки в дигиталната база данни. В читалнята на библиотеката бяха обслужени и консултирани 143 потребители на статистическа информация, като бяха използвани 953 библиотечни единици. Беше осъществен национален и международен книгообмен с научни и университетски библиотеки в страната, както и с библиотеки на статистически служби в чужбина и на международни организации.

През 2015 г. бяха удовлетворени исканията за статистическа информация по над 4 400³ еднократни заявки (фиг. 6).

³ Броят на заявките към 26.10.2015 г. е 4 426.

Фиг. 6. Еднократни потребителски заявки

През 2015 г. беше предоставена статистическа информация и на потребители от страната и чужбина, заявили с писмо, че желаят да получават данните от определено изследване веднага след официалното им обявяване (табл. 1). През годината бяха изпълнени и 10 еднократни заявки на потребители на статистическа информация от чужбина.

1. Отговори на заявки за периодично предоставяне на информация

	(Брой)
Заявки от страната	28
Отговори с месечни данни	262
Отговори с тримесечни данни	62
Заявки от чужбина	3
Отговори с месечни данни	36

През 2015 г. продължи изследването на удовлетвореността на потребителите от произвежданата статистическа информация. Бяха попълнени онлайн над 120 анкетни карти.

Приоритет 1.4. Създаване на условия за производство и интегриране на пространствена (геореферирана) информация със статистическа информация

Националният статистически институт работи по своите ангажименти в областта на интегриране на статистическите данни, когато това е приложимо, с цел създаване на инфраструктура с многообразни източници на информация за предоставяне на пространствено-времеви анализ и за разширяване на използването и разпространението на регионална геореферирана статистическа информация.

През 2015 г. НСИ продължи работата по проект на ЕК „Свързване на статистическа и геопространствена информация“. Целта на проекта е подобряване на процеса на производство на статистически данни посредством интегриране на пространствена информация и основни статистически данни за здравеопазването, следвайки спецификациите на данни, заложени в INSPIRE по отношение на човешкото здраве.

II.2. Въвеждане на нови източници на данни и средства за усъвършенстване на производството и повишаване на качеството на статистическите продукти и услуги

Приоритет 2.1. Разширяване на използването на административни регистри и

информационни системи за статистически цели

В областта на статистиката на пазара на труда продължи използването на административни източници за подобряване на обхвата и качеството на статистическите данни за предприятията и намаляване на влиянието на неотговорилите.

С цел повишаване на пълнотата и надеждността на информацията в изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ успешно бяха използвани данни от административни регистри (Национална агенция за приходите (НАП) и Национален осигурителен институт (НОИ) и резултати от Годишното наблюдение на заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд на НСИ.

За подобряване на обхвата и качеството на статистическите данни за доходите през 2015 г. продължи използването на данни от Националния осигурителен институт за размера на получаваните пенсии, добавки към пенсийте и допълнителни обезщетения и помощи по вид и по месеци от регистър „Пенсии“, както и годишни данни за лицата, получаващи обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване (регистър на обезщетенията). Информация за лицата, подали годишна данъчна декларация, както и данни за осигурените лица, беше предоставена от **Националната агенция за приходите** за допълване и валидиране на липсваща информация за доходите за целите на наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот“.

В областта на статистиката на социалната защита по изследването „Интегрирана статистика на социалната защита“ (ESSPROS) от **Националния осигурителен институт** бяха предоставени данни за приходите и разходите по схеми от 01 до 06 (основен модул), както и данните за броя на бенефициентите по схеми и функции (модул на получателите на пенсии).

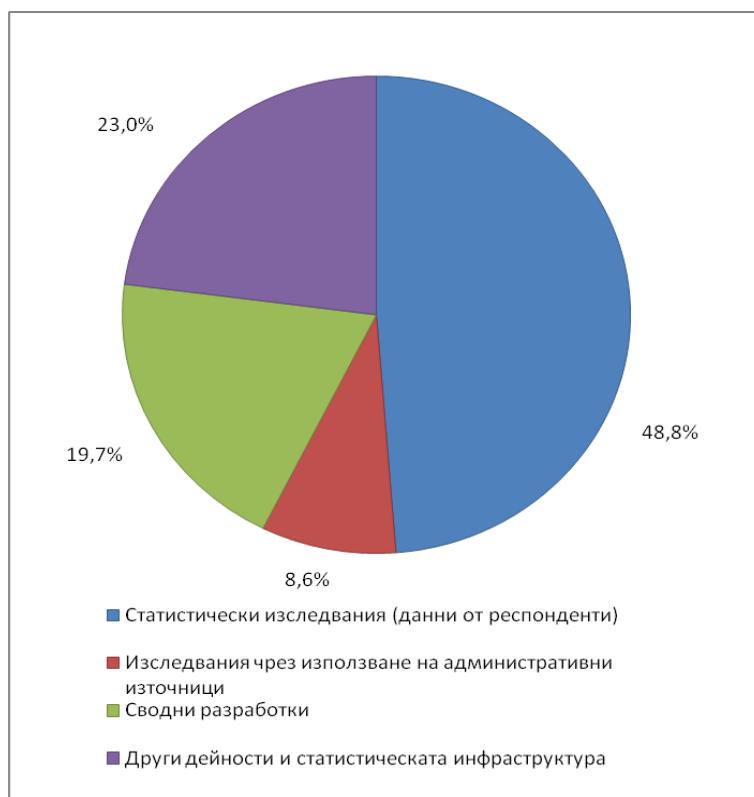
В областта на статистиката на престъпността и правосъдието въведените в редовна експлоатация две автоматизирани работни места с постоянна връзка с ядрото на Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП) значително облекчиха процеса по статистическото производство. Това предостави възможност на НСИ за работа по подобряване на съвместимостта на данните с цел отпадане на хартиения формуляр и използването на административния източник на данни като единствен.

В областта на статистиката на външната търговия една от основните насоки, по която експертите от НСИ продължиха да работят и през 2015 г., беше ориентиране на производството на статистиката на външната търговия към нарастващите нужди на потребителите чрез по-широко използване на вече събрани данни от други администрации или други отдели на НСИ, без това да води до нарастване на натоварването на респондентите.

За целите на усъвършенстването на производството и повишаването на качеството на статистическите продукти и услуги в областта на статистиката на околната среда и енергетиката през 2015 г. усилията бяха насочени към подобряване на системата за събиране на данни, идентифициране на нови административни източници на информация и усъвършенстване на процедурите за статистическо валидиране на информацията за околната среда. Наред с административните данни, получавани на базата на съществуващите споразумения за обмен, през годината бяха събрани и детайлни данни за количеството отпадъци, оставащи след операциите по рециклиране, компостиране и изгаряне от Изпълнителната агенция по околнна среда.

През 2015 г. дельт на изследванията, провеждани от Националния статистически институт, при които бяха използвани данни от административни източници, е 8.6% (фиг. 7).

Фиг. 7. Разпределение на статистическите изследвания, провеждани от НСИ, по вид съгласно НСП 2015

Приоритет 2.2. Използване на иновативни ИКТ и средства за събиране на първични данни

През 2015 г. продължи актуализацията и разширяването на Информационна система „Бизнес статистика“ (ИСБС) чрез включване на нови изследвания или нови формулари към съществуващите изследвания, което улеснява трансфера на данни между предприятията и НСИ, спомага за повишаване на качеството на статистическата информация чрез стриктен аритметичен и логически входящ контрол на данните и осигурява навременна, актуална и широкодостъпна информация при опазване на статистическата тайна. Служителите на НСИ предоставиха методологическа помощ на респондентите по време на отчетната кампания за 2014 година. ИСБС предостави възможност на респондентите за въвеждане в реално време по електронен път на годишен отчет на застрахователите, инвестиционните предприятия, пенсионноосигурителните дружества и пенсионните фондове, което допринесе за намаляване на натовареността на респондентите. През годината беше разработено техническо задание за включване на четири нови изследвания („Консолидиран годишен отчет за дейността на застрахователите“, „Консолидиран годишен отчет за дейността на специализираните инвестиционни предприятия“, „Консолидиран годишен отчет за дейността на пенсионноосигурителните дружества“ и „Консолидиран годишен отчет за дейността на нефинансовите предприятия“) онлайн в Информационна система „Бизнес статистика“. Целта е събиране на информация за новата статистическа единица „Група предприятия“, която ще бъде поддържана в Статистическия бизнес регистър.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 251/2009 в частта за многогодишните изследвания беше разработена нова справка за приходите от продажби по видове продукти в търговията с автомобили и мотоциклети, включена в Годищния отчет за дейността на нефинансовите предприятия, съставящи баланс през 2015 година.

През 2015 г. продължи развитието на Информационна система „Краткосрочна

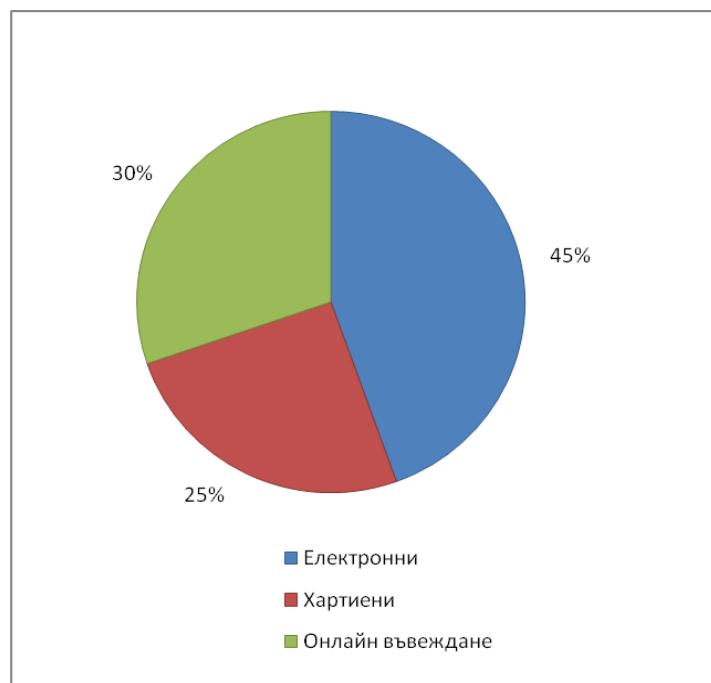
бизнес статистика“ (ИС КБС) с включването на нови подсистеми и с усъвършенстване на съществуващите приложения. ИС КБС предоставя по-лесен и удобен начин на предоставяне на информацията от отчетните единици, като същевременно качеството на информацията от краткосрочната бизнес статистика се подобрява.

С актуализирането на Информационна система „Регистър на статистическите единици“ бяха създадени условия за обмен на данни за многонационалните групи предприятия между статистическия бизнес регистър на НСИ и Европейския регистър на групите предприятия на Евростат.

С цел намаляване на натовареността на респондентите и подобряване на качеството на получаваната информация беше разработена и внедрена Информационна система „Структура на заплатите“, която позволява директно онлайн подаване на данни от респондентите за четиригодишното изследване „Наблюдение на структурата на заплатите“.

През 2015 г. близо 75% от изследванията, провеждани от Националния статистически институт, при които се събираща данни от респондентите, бяха онлайн въвеждани и базирани на електронни въпросници (фиг. 8).

Фиг. 8. Дял на електронните въпросници за статистическите изследвания, провеждани от НСИ, при които се събират данни от респондентите

В изпълнение на Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Република България за периода 2013 - 2017 г. за Наблюдението на домакинските бюджети бяха разработени нови хартиени и електронни формуляри и беше проведен експеримент за внедряване в изследването на смесен метод за събиране на информацията. През 2015 г. като част от дългосрочната стратегия за използване на нови технологии за ускоряване и улесняване на процесите по събиране и обработка на данни и осигуряване на добро качество в изследването „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“ беше извършено CAPI интервю с електронни устройства.

С цел улесняване на респондентите, облекчаване на процеса на обработка, повишаване на качеството и навременността на статистическите данни бяха разработени и приложени електронни въпросници за изследванията в областта на статистиката на образованието, културата, здравеопазването, статистиката на

жилищния фонд, статистиката на енергетиката, околната среда и селското стопанство.

В областта на статистиката на енергетиката дейностите бяха насочени към разработване на нов инструментариум и актуализиране на действащия статистически инструментариум за годишните, шестмесечните и месечните изследвания във връзка с текущи промени в европейското законодателство и либерализацията на енергийния пазар в страната.

В началото на годината завърши работата по ESS.VIP проект SIMSTAT за осъществяване на обмен на данни за вътрешнообластната търговия, използвайки общи програмно-технически средства за ECC (CCN/CSI). На базата на изградената свързаност през годината в рамките на **EESnets проекта** - с координатор Франция, беше осъществен тестови обмен на микроданни чрез прилагане на общи стандарти и формати за трансфер на данни, което представлява нов подход на Евростат при събиране и производство на данни за търговията между държавите - членки на ЕС. Основната цел на проекта беше значително намаляване на натоварването на респондентите при високо качество на данните. В рамките на проекта беше направен анализ на резултатите и начините за използване на обменяните данни.

В областта на статистиката на околната среда бяха подгответи технически задания и беше усъвършенстван статистическият инструментариум.

Приоритет 2.3. Внедряване на системен подход за управление и контрол на качеството в НСИ

Стабилното управление на качеството на европейската статистика е приоритетно направление в развитието на Европейската статистическа система. Управлението на качеството на европейската статистика изисква всички държави членки ефективно да прилагат законодателството в областта на статистиката и принципите на Кодекса на европейската статистическа практика.

В началото на годината екип от Европейската комисия изготви доклад от проведената през 2014 г. Партийска проверка с препоръки относно прилагането на принципите на Кодекса на европейската статистическа практика в Националната статистическа система. Докладът беше преведен на български език и публикуван на интернет сайта на НСИ с цел публичност и прозрачност за резултатите от Партийската проверка. Въз основа на този доклад, по искане на Евростат, беше изготовен „План за действие по изпълнение на препоръките от Партийската проверка в НСИ“. Планът беше разработен от директорите на дирекции в НСИ и съдържа конкретни действия и срокове съгласно препоръките от доклада. Документът е обществено достъпен на интернет сайта на НСИ в рубрика „Качество“.

През 2015 г. беше разработена и внедрена Система за управление на качеството съгласно стандарта ISO 9001:2008 за електронните услуги в Националния статистически институт.

Беше създаден Съвет за управление на качеството (СК) като съвещателен координационен орган към председателя на НСИ, който осигурява функциониране, поддържане и подобряване на внедрената в НСИ система за управление на качеството съгласно стандарт ISO 9001:2008.

Във връзка с основните параметри на стандарта ISO 9001:2008 беше организирано специализирано обучение за вътрешни одитори по качество, както и външително обучение на 100 служители на НСИ и ТСБ - Югозапад.

Реализиран беше вътрешен одит и бяха направени препоръки за корекции на внедрен инструмент за Система за управление на качеството.

Беше извършен външен сертификационен одит, в резултат на който НСИ получи

сертификат за качество на електронните услуги съгласно стандарт ISO 9001:2008.

През 2015 г. продължи работата по оценката, подобряването на качеството и поддържането на съпоставимостта на динамичните редове (от 2000 г.), което е едно от основните предимства на краткосрочната бизнес статистика. С цел достатъчна представителност и отразяване на промените в структурата на нефинансовите предприятия бяха актуализирани извадките от фирмни. Непрекъснато се подобряват и методите за сезонно изглажддане, прилагани за определени краткосрочни показатели в изпълнение на изискванията, залегнали в Ръководството на ЕСС за сезонното изглажддане на динамичните редове.

През годината НСИ продължи да разработва и да предоставя на Евростат доклади за качеството за статистическите изследвания.

В областта на демографската и социалната статистика бяха изгответи необходимите годишни доклади по качеството за Наблюдението на работната сила, тримесечен индекс на разходите за труд и статистика на заетите и свободните работни места. Микроданните и докладите по качеството за допълнителния модул „Положението на мигрантите и техните преки потомци на пазара на труда“ към Наблюдението на работната сила бяха из pratени на Евростат.

Доклади за качеството бяха подгответи относно Европейското здравно интервю, изследването „Статистика на доходите и условията на живот“, изследването „Студентската мобилност“, данните за БНД за периода 2002 - 2014 г., данните по структурната бизнес статистика и предприятията под чуждестранен контрол за 2012 г., сметките за околната среда, данните за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) за 2013 г. и за използването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) от домакинствата и предприятията през 2015 година.

II.3. Повишаване на професионалния и организационния капацитет на Националната статистическа система

Усъвършенстването при разработването, производството и разпространението на статистическата информация за потребителите, заложено като водеща цел в развитието на Националната статистическа система, е невъзможно без участието на ключовия организационен ресурс, а именно човешкият. В този смисъл повишаването на квалификацията, гъвкавостта и капацитета на служителите на НСИ е важна предпоставка по пътя към успешната реализация на поставените приоритети в Стратегията за развитие на НСС на Република България през периода 2013 - 2017 година. Неслучайно в процеса на разработване на Годишния план за специализирано обучение на служителите на НСИ през 2015 г. бяха взети под внимание специфичните потребности, свързани с развитието на методологията и обогатяването на съдържанието на съществуващите изследвания чрез въвеждане на допълнителни модули и показатели.

Във връзка с това бяха предвидени общо 13 обучения към обучаващи институции в ЕС (табл. 2), които да подпомогнат развитието на партньорството и сътрудничеството с други статистически служби посредством обмен на добри практики и опит.

2. Обучения, семинари и курсове на служители от Националния статистически институт през 2015 година

(Брой)

Обучения, семинари, курсове	Проведени обучения, семинари, курсове	Обучени служители
Обучения към обучаващи институции в ЕС	13	12
Семинари, свързани с модернизиране на изследванията в Националната статистическа програма	16	492
Семинари за повишаване на професионалния капацитет на експертите в НСИ	7	148
Семинари по проекти	7	348
Обучения по предстоящото председателство на Съвета на ЕС	4	8
Други курсове и обучения извън годишния план	32	69
Задължително обучение към ИПА	10	22
Общо	89	1099

Обученията допринесоха за производството на международно сравними и надеждни статистически данни с високо качество в съответствие с международните стандарти. Сред засегнатите области бяха националните сметки, комбинирането на данни от различни източници, внедряването на ИТ инструменти, държавната финансова статистика и енергийните сметки.

Извън годишния план за обучение, по покана на Секретариата на Енергийната общност, експерт от НСИ участва в 11-ия регионален обучителен семинар във Виена, Австрия, на тема „Съвместна инициатива за събиране на данни за нефта, нефтопродуктите и природния газ, посветен на подобряването на прозрачността на данните и хармонизирането на методологиите за събиране на месечните данни за нефта, нефтопродуктите и природния газ.

През годината бяха проведени 16 семинара, свързани с модернизиране на изследванията в Националната статистическа програма, в които взеха участие общо 492 служители от Централното управление и ТСБ на НСИ.

В областта на демографската и социалната статистика при провеждането на семинарите беше поставен акцент относно събирането на данни с електронни устройства (CAPI интервю в изследването „Статистика на доходите и условията на живот EU-SILC“), методологическите въпроси за подобряване на наблюдението на домакинствата и внедряване на нови карта и дневник в Наблюденето на домакинските бюджети (хартиен и електронен вариант).

В областта на бизнес статистиката като приоритетни тематични направления в хода на семинарите бяха набелязани модернизирането на Интрастат, провеждането на изследвания за използване на ИКТ и е-търговия от предприятията, както и подобряването на обхвата и качеството на първичните данни от предприятията от строителството, промишлеността, транспорта, търговията и услугите.

В областта на макроикономическата статистика семинарите бяха свързани с методологически въпроси за подобряване на данните на националните сметки и усъвършенстване на изследванията на селското и горското стопанство през 2016 година. Беше засегната и темата за потреблението на енергийни продукти в домакинствата.

Във връзка с изпълнението на Стратегията за развитие на НСС на Република

България през периода 2013 - 2017 г. част от семинарите за повишаване на професионалния капацитет бяха проведени от университетски преподавател от УНСС в съответствие с подготвената през годината Визия за научноизследователска дейност. Специализираните статистически семинари включваха следните тематични аспекти:

- „Въведение в статистиката“
- „SPSS за начинаещи“
- „Въведение в извадковите изследвания“
- „Представяне на резултатите от статистическите изследвания с помощта на MS Power Point“.

Останалата част от семинарите за повишаване на професионалния капацитет бяха посветени на актуални моменти и практика на прилагане на Закона за обществените поръчки и работа със специализирания статистически софтуерен продукт SAS.

В проведените семинари за повишаване на професионалния капацитет бяха обучени общо 148 служители.

Участието на НСИ в изпълнението на европейски проекти по развитие на статистическите методи и провеждане на нови изследвания беше определящо за предвиждането в Годишния план на 7 обучения по проекти. В резултат на това бяха обучени 348 служители.

В контекста на предстоящото българско председателство на Съвета на ЕС през 2018 г. и във връзка с изпълнението на Стратегията за развитие на НСС бяха проведени 4 обучения, организирани от МВнР и Института по публична администрация (ИПА). Сред участниците присъстваха младши служители с по-малък опит и служители с вече натрупан опит. Едно от обучениета беше предназначено изцяло за висши служители от централната администрация.

Във фокуса на обучениета попаднаха процесът на преговорите и техниките за воденето им, комуникационните умения, институционалната рамка на ЕС в контекста на председателството, справянето с процедурите по време на председателството и други.

Освен в обучения служителите на НСИ взеха участие в различни курсове извън Годишния план за обучение през 2015 година. Тези курсове бяха насочени предимно към административното обслужване и дейността на общата администрация. Организатор на голяма част от курсовете беше Институтът по публична администрация в изпълнение на проект „Изграждане на капацитет на ИПА за изследвания, обучение и приложение на иновативни европейски практики в доброто управление“.

Много ползотворно беше сътрудничеството на НСИ с Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към Министерството на труда и социалната политика (МТСП) при споделянето на добри практики в управлението на човешките ресурси и прилагането на съответната нормативна уредба в различните администрации.

В изпълнение на Закона за държавния служител бяха проведени задължителни обучения на назначените за първи път на държавна служба служители. Целта на тези обучения е подпомагане на усвояването на нови роли и отговорности, гарантиращи по-бързата и успешна адаптация в държавната администрация. През 2015 г. бяха проведени задължителни обучения от Института по публична администрация за държавни служители на експертни длъжности - 19 участници от ЦУ и ТСБ, и за държавни служители на ръководни длъжности - трима участници от ЦУ.

Приоритет 3.1. Създаване на мотивираща работна среда и развитие на професионалния капацитет на служителите в НСИ

При динамично променящите се условия на пазара на труда развитието на персонала е много важна предпоставка за изпълнението на организационните цели и задачи. Не по-малко предизвикателство е търсенето и наемането на таланти. Причината за това е разминаването между знания, умения и опит, които кандидатите се очаква да притежават, и това, което те демонстрират на практика.

Преодоляването на този дисбаланс е възможно със съвместните усилия на академичната общност и работодателите. НСИ е добър пример в това отношение. В изпълнение на Стратегията за развитие на НСИ на Република България през периода 2013 - 2017 г. НСИ ежегодно привлича стажанти от различни университети (СУ „Св. Климент Охридски“, УНСС, Икономически университет - Варна, ВСУ „Черноризец Храбър“ - Варна, Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - Свищов).

Участието на студентите в организираните стажове/практически обучения им даде възможност да се запознаят отблизо с начина на работа в НСИ, придобивайки ценни трудови навици и умения. От друга страна, те видяха практическото приложение на натрупаните до момента знания и успяха да изградят ценни професионални контакти с менторите си.

През 2015 г. в НСИ бяха приети на стаж общо 68 младежи (табл. 3).

3. Проведени стажове в Националния статистически институт

(Брой)

Висше учебно заведение/организация	Проведени стажове	
	ЦУ на НСИ	ТСБ
Университет за национално и световно стопанство - София	23	3
Икономически университет - Варна	-	8
ВСУ „Черноризец Храбър“ - Варна	30	
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов	-	2
СУ „Св. Климент Охридски“	1	-
Статистическа служба на Албания	1	-
Общо стажанти	55	13

Времетраенето на стажовете беше различно в зависимост от потребностите на студентите. Най-дългият стаж продължи един месец и беше организиран съвместно с Министерски съвет (Програма за летни студентски стажове в държавната администрация). Различното тук беше, че първоначалният етап от кандидатстването, както и последващото администриране на програмата, се осъществи с помощта на онлайн платформа.

През юни в Пресцентъра на НСИ за пореден път беше проведена информационна среща със студенти от ВСУ „Черноризец Храбър“ - Варна.

В областта на статистиката на образоването по линия на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) на Европейската комисия за период от три месеца беше приет като стажант специалист от Статистическата служба на Албания.

Гореописаните дейности бяха много ползотворни за НСИ като организатор, тъй като участваха иновативни хора с добра теоретична подготовка, които биха се оказали потенциални служители в бъдеще.

Във връзка със стимулирането на младежката заетост в НСИ беше успешно осъществен и Компонент 1 от ОП „Старт на кариерата“. В целевата група попаднаха лица до 29- годишна възраст, които не притежават стаж по завършената специалност.

Вследствие на извършен подбор бяха назначени 25 младши експерти по трудово правоотношение за период от 9 месеца, от които един експерт в ЦУ на НСИ и 24 - в ТСБ.

Приоритет 3.2. Адаптиране на организацията на работа в НСС към новите информационни и комуникационни технологии

Продължава процесът по внедряване на модерни технологични продукти и ресурси като: софтуер за геопространства информация - ArcGIS; разширяване на използването на уеббазирани въпросници чрез LimeSurvey, VB.NET и т.н.; иновативни методи при анкетните проучвания (CATI, CAPI, CAWI); разширено прилагане на SDMX стандарта за предаване и разпространение на статистически данни, както и на софтуера за сезонно изглеждане на данните Demetra+. Информационните ресурси на библиотеката на НСИ са достъпни в интернет чрез специализирано програмно и техническо оборудване.

Основна аналитична платформа в НСИ е SPSS Statistics Server, която осигурява ускоряване на статистическия процес и повишаване на качеството на данните. Успоредно със SPSS в сферата на социалните статистики и външната търговия за обработка на данните и статистически анализи се използва специализираният статистически софтуерен продукт SAS.

Приоритет 3.3. Взаимодействие и партньорство между институциите от НСС и потребителите

С цел постигане на по-голяма съгласуваност на дейностите и сроковете за производство на статистическа информация НСИ, органите на статистиката и другите държавни институции продължиха съвместната работа по сключените споразумения през 2015 година.

През юли Националният статистически институт и Държавната агенция за закрила на детето подписаха Споразумение за сътрудничество и стратегическо партньорство при обмен на информация между двете институции.

През август 2015 г. НСИ и Министерството на вътрешните работи подписаха Споразумение за сътрудничество и взаимодействие при обмен на информация в областта на демографската и бизнес статистиката между двете институции.

В областта на статистиката на транспорта продължиха усилията за постигане на по-ефективно взаимодействие със следните ведомства, първични данни от които бяха използвани за производството на официална статистическа информация:

- Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - данни за дейността на гражданското въздухоплаване в Република България
- Изпълнителна агенция „Морска администрация“ към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - данни за дейността на морските и речните пристанища
- Министерство на вътрешните работи:
 - Дирекция „Охранителна и пътна полиция“ - данни за пътнотранспортните произшествия, убитите и ранените лица; данни за регистрираните моторни превозни средства
 - Дирекция „Комуникационни и информационни системи“ - данни за регистрираните МПС, необходими за провеждане на извадковото изследване на товарния автомобилен транспорт

- Национална агенция „Пътна инфраструктура“ - данни за републиканската пътна мрежа по клас на пътя и вид на настилката
- Национална компания „Железопътна инфраструктура“ - данни за дължината на железопътните линии - общо за страната и по региони
- Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - данни за лицензираните превозвачи на пътници и товари за вътрешни и международни превози; данни за броя на лицензираните таксиметрови превозвачи и притежаваните от тях автомобили
- Комисия за регулиране на съобщенията - данни за лицензираните оператори, извършващи универсални и неуниверсални пощенски услуги.

В областта на макроикономическата статистика съществено внимание беше отделено на дейността по координацията и съвместната дейност с другите институции. Националният статистически институт и Българската народна банка продължиха процеса на съгласуваност на данните за годишните и тримесечните финансови национални сметки с нотификационните таблици за дълга и дефицита на институционалния сектор „Държавно управление“.

В областта на статистиката на НИРД, иновациите и информационното общество служители от НСИ участваха активно в дейността на съвместни работни групи с Министерство на образованието и науката, Министерство на финансите, Български институт за стандартизация и фондация „Приложни изследвания и комуникации“.

Приоритет 3.4. Утвърждаване на НСС като активен член на Европейската статистическа система и международната статистическа общност

През 2015 г. НСИ като част от Националната статистическа система на страната продължи добрите традиции в областта на международното сътрудничество в следните насоки:

НСИ в Европейската статистическа система

На 19 май 2015 г. в Официален вестник на ЕС беше публикуван Регламент (ЕС) № 2015/759 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение и допълнение на Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика.

Основната цел на предложението на Комисията, залегнала и в приетия акт, е адаптиране на съществуващата основна нормативна уредба на европейската статистика в съответствие с нуждите на политиките на ЕС и на поставените от световната икономика предизвикателства пред европейската статистика. Регламентът е насочен към укрепване на управлението в рамките на Европейската статистическа система с оглед запазване на високата степен на доверие в нея и удовлетворяване на нуждата от данни за реализиране на икономическата политика в Европейския съюз.

Четирите по-специфични задачи, заложени в Регламента, които допринасят за постигането на основната цел, са:

- Засилване на професионалната независимост на националните статистически органи, на ръководителите на НСИ и ръководителя на Евростат
- Изясняване на координиращата роля на националните статистически институти в рамките на националните статистически системи под изключителната отговорност на Европейската статистическа система и при отчитане на независимостта на Европейската система на централните банки
- Засилване на прилагането на Кодекса на европейската статистическа практика чрез установяване на „ангажименти във връзка с доверието в статистиката“

- Подобряване на достъпа до административни данни и тяхното използване за статистически цели.

Новият европейски Закон за статистиката влезе в сила на 8 юни 2015 година. Работна група 12 „Статистика“ към Съвета по европейските въпроси взе активно участие в цялостния процес на изготвяне на Регламента.

На еднодневно посещение в Националния статистически институт на 6 юли 2015 г. пристигна генералният директор на Евростат Валтер Радермахер, придружен от заместник-генералния директор на европейската институция Мариана Коцева.

Пред служителите на НСИ и представители на органите на статистиката г-н Радермахер постави акцент именно върху промените в Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика. Той обърна внимание върху основите цели на новоприетия регламент и последиците за националните статистически институти, свързани с „ангажимента за доверие“ при производството и разпространението на европейската статистика.

През годината бяха изготовени 10 рамкови позиции по точките по комитология от дневния ред на заседанията на Комитета на Европейската статистическа система (КЕСС), които съгласно ПМС № 85/2007 г. бяха съгласувани в Работна група 12 „Статистика“ и одобрени от СЕВ.

Националният статистически институт, представляващ Работна група 12 „Статистика“, редовно участва в регулярните ежеседмични заседания на СЕВ, където се разглеждат позициите на Република България, свързани със задълженията й, произтичащи от членството на страната в Европейския съюз.

През 2015 г. Съветът на Европейския съюз се председателства от Латвия и Люксембург (латвийско и люксембургско председателство). Проведени бяха общо осем заседания на Работна група „Статистика“ към Съвета, от които пет по време на латвийското председателство и три по време на люксембургското. Чрез Постоянното представителство на Република България към Европейския съюз (ППРБЕС) в гр. Брюксел НСИ участва в процеса на вземане на решения в областта на статистиката чрез изпращане на указания до секторния дипломат към ППРБЕС.

Председателят на НСИ участва в 101-ата Конференция на ръководителите на национални статистически институти в Европа, проведена на 23 - 24 септември 2015 г. в гр. Лисабон, Португалия. Основната тема на конференцията беше „Индикатори за вземане на решения и мониторинг“.

Председателят на Националния статистически институт г-н Сергей Цветарски взе участие с презентация в организиран от Евростат семинар на високо равнище за страните от Източна Европа, Кавказ и Централна Азия. Семинарът беше проведен в гр. Рига, Латвия, на тема „Качество в статистиката: Националната статистическа система“.

Като международно признание за България може да се отчете работата на трима служители на НСИ, които през 2015 г. реализираха професионалните си умения в Евростат като командирани национални експерти.

През отчетния период 70 експерти на НСИ участваха в заседания на работни и целеви групи на Евростат, разработващи стратегически документи, законодателни актове и нови методологии в отделните статистически области, в международни срещи по проекти - 18 експерти, в обучения - 14 експерти, в различни мероприятия, финансирали от инструмента за прилагане на достиженията на Общностното право - ТАИЕХ - петима експерти, по туининг проекти - двама експерти, в международни конференции - 17 експерти.

Регионално сътрудничество

През 2015 г. Националният статистически институт продължи да работи в духа на доброто сътрудничество в региона.

По случай 135-ата годишнина от основаването на статистическата институция в България Националният статистически институт организира международна научна конференция на тема „Модерната статистика: нови предизвикателства за развитие“, в която взеха участие представители на националните статистически институти на Румъния, Сърбия, Унгария, Черна гора и Босна и Херцеговина.

Представители на ръководството на НСИ участваха в честването на 70-годишнината на официалната македонска статистика в гр. Скопие, бивша югославска република Македония, както и в заключителната конференция по проект за директна безвъзмездна помощ за привеждане в съответствие с Европейската статистическа система на Република Сърбия, проведена в гр. Белград. По време на срещите бяха дискутиирани въпроси, касаещи активизиране и задълбочаване на двустранното сътрудничество.

През 2015 г. стартира процедура за подновяване на сътрудничеството между Националния статистически институт и Националната статистическа служба на Грузия за подписване на споразумение за сътрудничество в областта на статистиката.

НСИ в международни организации в областта на статистиката

Вече повече от 13 десетилетия българската статистика събира, обработва, произвежда и разпространява стратегически важна за обществото информация и непрекъснато разширява контактите си с различни организации в региона, Европа и света. България стана пълноправен член на Статистическата комисия на ООН (СКООН) от януари 2013 г., а НСИ е със статут на „участник“ в Комитета по статистика и статистическа политика на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Председателят на Националния статистически институт взе участие в 46-ата редовна сесия на Статистическата комисия на ООН, проведена от 3 до 6 март 2015 г. в централата на ООН в Ню Йорк. На форума бяха обсъдени редица теми от глобално значение за развитието на статистиката в световен мащаб.

През април представител на НСИ взе участие в семинар, организиран в гр. Женева от Икономическата комисия за Европа (ИКЕ) на ООН и посветен на модернизацията на производството на статистика.

Председателят на НСИ участва в 63-тата пленарна сесия на Конференцията на европейските статистици (КЕС), проведена в периода 15 - 17 юни 2015 г. в гр. Женева, Швейцария. Непосредствено след сесията беше проведено 12-ото заседание на Комитета по статистика и статистическа политика на ОИСР, на което бяха разгледани въпроси, свързани с икономическия растеж и измерването на благосъстоянието и напредъка.

Участие на НСИ в европейски проекти

Националният статистически институт продължи успешно да изпълнява задачите, свързани с участието в проекти на Европейската комисия, както и в проекти на двустранна и многостраница основа със статистическите служби на държавите - членки на ЕС, при внедряването на проекти по програми на ЕК в страните от Западните Балкани, Европейската политика за добросъседство и Източното партньорство.

През 2015 г. НСИ успешно приключи изпълнението на **12 проекта** и продължи изпълнението на **10 европейски проекта**, финансиирани с целеви субсидии от Европейската комисия и съфинансиирани от държавния бюджет в областта на макроикономическата статистика, демографската и социалната статистика, бизнес

статистиката и многоотрасловата статистика. През годината НСИ кандидатства и склучи договори с Европейската комисия за **17 нови проекта**, които е предвидено да се изпълняват през периода 2015 - 2017 година.

Проектите са включени в Годишната програма на Евростат за 2015 г. и са в изпълнение на Регламент (ЕС) № 99/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската статистическа програма за периода 2013 - 2017 година.

Националният статистически институт получи одобрение да бъде партньор и да участва активно в два работни пакета на проект ESSnet, свързани с методологията, качеството и информационните технологии за събиране и обработка на източниците на Big Data.

През 2015 г. НСИ подписа споразумение за съвместно участие със Статистическата служба на Литва и испанската консултантска фирма Devstat в консорциум за предоставяне на статистическо обучение на експерти от държавите - членки на ЕС, за периода 2016 - 2020 г. в рамките на „Европейска програма за обучение по статистика“, Лот 1 „Статистическа методология“.

През 2015 г. беше подписан договорът за изпълнение на **туининг проект „Подкрепа за Държавния статистически комитет в модернизацията на Националната статистическа система на Република Азербайджан в съответствие с европейските стандарти“**. Страни по проекта са Федералната статистическа служба на Германия (водещ партньор) и Държавния статистически комитет на Република Азербайджан. Младши партньор по проекта е Националният статистически институт на България, а с експерти участват Словения, Нидерландия, Дания, Хърватия и Латвия. България участва в изпълнението на проекта по всичките пет компонента с десет експерти в областта на управлението на качеството, географските информационни системи (ГИС), статистиката на доходите и условията на живот, статистиката на хората с учреждания и статистиката на туризма. НСИ участва активно в управлението на проекта чрез свой постоянен тuinинг съветник и с младши ръководител на проекта. Тuinинг проектът е с продължителност две години. Изпълнението на дейностите стартира през октомври. Проектът е продължение на успешно приключилия през 2012 г. първи туининг проект в Азербайджан и е доказателство за доброто сътрудничество между партньорите и очерталата се приемственост в предаването на знания и опит с оглед внедряване на европейските стандарти в производството на статистика в Република Азербайджан.

В началото на юни 2015 г. делегация от Комитета по статистика на **Република Казахстан** беше на посещение в Националния статистически институт. Визитата беше в рамките на **туининг проект**, ръководител на който е Федералната статистическа служба на Германия с бенефициент - Комитетът по статистика на Казахстан. Целта беше придобиване на теоретични и практически познания за извършване на подготвителната и основната работа по организиране и провеждане на Пребояване 2020 г. в Казахстан на базата на опита на напредналите в тази област страни. Експертите от Казахстан бяха запознати със законодателната рамка на пребояването, неговата организация, провеждане и методология, методите на регистрация, качеството и разпространението на данните, както и с организацията на регионално ниво - ТСБ - Варна. Представени бяха Информационните системи „Пребояване 2011“ и „Демография“.

През 2015 г. НСИ участва активно в редица мероприятия - семинари, експертни мисии, финансиирани от инструмента за прилагане на достиженията на Общностното право - **ТАIEX**.

- В края на март 2015 г. НСИ взе участие в многонационален семинар **в гр. Брюксел** на тема „Подобряване на бизнес статистиката и политиката по

мониторинг на малките и средните предприятия в страните от Източното партньорство и страните в предприсъединителна процедура”, организиран съвместно от Генерална дирекция „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП”, Евростат и ОИСР.

- В края на май 2015 г. двама експерти на НСИ проведоха консултантска мисия в Министерството на икономическото развитие на **Косово**. Целта на обучението беше запознаване с българския опит при прилагане на европейското законодателство в областта на статистиката на информационното общество.
- В началото на юни 2015 г. двама експерти от НСИ оказаха експертна помощ на Държавната статистическа служба на **Украина**, като запознаха украинските колеги с най-добрите практики на България за методите за оценка на нивото на сивата икономика и изпълнението на дейности за предотвратяване на прояви на сивата икономика в ЕС.

През 2015 г. Националният статистически институт участва в редица дейности под формата на обучение и консултации, финансиирани чрез Инструмента за предприсъединителна помощ на Европейската комисия (**ИПА 2012**).

- През март и септември 2015 г. НСИ оказа експертна помощ в областта на хармонизирания индекс на потребителските цени на **Държавната статистическа служба на бившата югославска република Македония**. По време на двете посещения в гр. Скопие двама експерти от НСИ направиха преглед на методологията и оценка на постигнатия от македонските колеги напредък до момента в тази област, както и прилагане на добри практики.
- През юни 2015 г. НСИ беше домакин на четиридневно обучение на експерти от **Държавната статистическа служба на бившата югославска република Македония**. Представен беше българският опит в областта на статистиката на потребителските цени, като бяха представени следните теми: преглед и прилагане на законодателството в областта на статистиката на потребителските цени; създаване на пилотна система за производство на хармонизиран индекс на потребителските цени при постоянни равнища на данъците; създаване на система за компилиране на хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) на административните цени; експериментално приложение на концепцията на потребителските сегменти и стандартите на ХИПЦ за определени продукти и други.

В края на април 2015 г. Националният статистически институт оказа експертна помощ на **Държавната статистическа служба на бившата югославска република Македония** в рамките на проект на Енергийната общност на тема „Усъвършенстване на провеждането на изследване за потреблението на енергия в домакинствата“. В рамките на двудневното обучение македонските колеги бяха запознати с българския опит в областта на изследването на потреблението на енергия в домакинствата по вид на използването на базата на проведения през 2010 г. проект „Разработване на детайлна статистика за потребление на енергия в домакинствата“.

Участие на НСИ в проекти по оперативни програми

През 2015 г. Националният статистически институт участва в редица проекти, осъществени с финансовата подкрепа на **Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд**:

- Приключи проект „**Подобряване на качеството на обслужване на гражданите и бизнеса, създаване и въвеждане на ясни, надеждни и унифициирани процедури за разработените електронни услуги чрез внедряване на система за управление на качеството съгласно стандарта ISO 9001:2008**“, като

успешно беше разработена и внедрена Системата за управление на качеството (СУК) на предоставяните електронни услуги. Други ползи от проекта бяха: изготвен анализ на текущото състояние на административните и статистическите процеси в НСИ за определяне на обхвата и приложимостта на СУК; осъществен вътрешен одит и реализирани препоръки за корекции на внедрен инструмент за Система за управление на качеството; извършен външен сертификационен одит, в резултат на който НСИ получи сертификат за качеството на електронните услуги съгласно стандарт ISO 9001:2008. Основните целеви групи са граждани и представители на бизнеса, органи на статистиката, държавни и други институции - потребители на електронни услуги на Националния статистически институт, както и ТСБ и ЦУ на НСИ.

- Основната цел на успешно приключилия едногодишен проект „**Модернизиране на организацията и функционирането на НСИ**“ беше подобряване на ефективността на Националния статистически институт чрез стимулиране на модернизацията на организацията и функционирането му. За първи път беше извършен функционален анализ за текущото състояние на НСИ в съответствие с основните етапи на Единната методология за провеждане на функционален анализ в държавната администрация. Изготвените препоръки за функционално и организационно развитие на НСИ бяха взети предвид при извършената през октомври 2015 г. структурна реформа, довела до премахване на дублиращите функции на някои от звената и реорганизация в работата на ТСБ.
- Успешно приключи изпълнението на проект „**Разработване на Информационна система „Регистър на групи предприятия“** като неразделна част от Информационна система „Регистър на статистическите единици“. Проведени бяха обучения на служители от НСИ за работа с новата информационна система. Основните резултати от проекта са: подобряване на обхвата и качеството на данните в Регистъра на статистическите единици - съдържание, приложимост, навременна актуализация, сравнимост и съпоставимост на данните, изграждане на нови статистически единици от тип „Групи предприятия“, както и подобряване на качеството на данните в областта на бизнес статистиката.
- НСИ завърши изпълнението на проект на тема „**Разработване на инструменти за осигуряване на възможност за онлайн дефиниране и изпълнение на заявки за статистическа информация през сайта на Националния статистически институт от гражданите, бизнеса и администрацията чрез обработка на информация от наблюдения на Националния статистически институт, генериране на таблици и проверка на конфиденциалността на данните**“. Проектът е елемент от изпълнението на Стратегията за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013 - 2017 г. с основна цел подобряване на качеството и надеждността на обслужването на гражданите и бизнеса, ускоряване на процеса по предоставяне на данни за потребителите и подобряване на качеството на крайния продукт. Успоредно с това беше усъвършенстван процесът на обработка на статистическите данни. Реализирането на проекта предостави възможност на широк кръг потребители (граждани, бизнес, професионални организации, сдружения и асоциации, държавна администрация) да дефинират онлайн заявки за статистическа информация през сайта на НСИ.

През 2015 г. продължи сътрудничеството между **НСИ и Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ)** за изпълнението на проекта „**Български трансгранични диалог. Разработване на регионална база данни за трансгранично сътрудничество**“. Проектът беше финансиран от Програма

„Изграждане на капацитет и институционално сътрудничество“, финансирана чрез Норвежкия финансов механизъм 2009 - 2014 година. Дейностите по проекта бяха свързани с изграждане на статистически капацитет чрез обмен на опит и провеждане на регулярни срещи и дискусии между експерти от НСИ и статистическите служби на съседните държави - Турция, Сърбия и бившата югославска република Македония. През 2015 г. бяха събириани и анализирани статистически данни (на ниво NUTS3) и метаданни за основни показатели в областта на демографската и социалната статистика, бизнес статистиката и статистиката на околната среда. Всички налични данни понастоящем са интегрирани в онлайн платформа с отворен достъп, с възможност на потребителите за извлечение и визуализиране на данни по различен начин според собствените интереси за съответните региони. През ноември беше проведена годишна конференция с цел популяризиране на постигнатите резултати от проекта. На конференцията взеха участие статистически експерти и журналисти от България, Турция, бившата югославска република Македония и Сърбия.

Приоритет 3.5. Активно взаимодействие с академичната общност при разработването на нови статистически методи, продукти и услуги

През 2015 г. в НСИ беше създаден Научно-експертен съвет (НЕС) като помошно-консултивен орган към председателя на НСИ. В състава на съвета са включени представители на академичната общност, както и водещи експерти на НСИ. В рамките на годината бяха проведени четири заседания съгласно годишната план- програма, утвърдена от председателя на НСИ. През 2015 г. НЕС обсъди и реши редица задачи, свързани с научноизследователската работа на НСИ. Сред важните задачи бяха: обсъждане и приемане на Визия за научноизследователска работа в НСИ, План за действие по изпълнение на Визията; включване на допълнителни постановки и утвърждаване на статута и Правилник за статута и устройството на сп. „Статистика“; обсъждане и приемане на концепция за обучение на служителите в НСИ; разработване и обсъждане на документа „Основни понятия, използвани в статистическата работа на НСИ“, публикуван на сайта на НСИ.

II.4. Внедряване на иновативни и ефективни информационни и комуникационни технологии и е-услуги

Приоритет 4.1. Развитие на информационни системи и е-услуги в посока на намаляване на натовареността на респондентите, повишаване на качеството на статистическата информация и усъвършенстване на методите за нейното разпространение

Данните за външнотърговската статистика са един от важните компоненти при съставянето на Платежен баланс и национални сметки на България. С цел осигуряване на пълен обхват на износа и вноса за/от трети страни и гарантиране на предоставянето на надеждни и навременни данни НСИ продължи да получава и въвежда приетите от Агенция „Митници“ само на хартиен носител под режим „аварийна процедура“ митнически декларации.

През 2015 г. продължи развитието на основните информационни системи на НСИ и внедряването на новата информационна система за разпространение на информация (ИС „Инфостат“). В ИС „Краткосрочна бизнес статистика“ беше добавен нов модул.

Ново програмно осигуряване беше разработено за изследванията „Структура на работната заплата“, „Цени на производител в горското стопанство“, „Отчет за доставките на природен газ“, „Дейност на земеделските стопанства“, „Отчет за училищата - начални и средни“, „Анкета на персонала на НСИ“ и други.

Приоритет 4.2. Внедряване на единни европейски ИТ средства, продукти и стандарти с оглед осигуряване на условия за интеграция и хармонизация на статистическия производствен процес в рамките на ЕСС

Прилагането на технически и статистически стандарти на Европейската статистическа система е основен принцип в дейността на НСИ. Непрекъснато се разширява обхватът на наборите от данни, обменяни между НСИ, органите на статистиката и международните институции.

През 2015 г. продължи развитието на изградената референтна SDMX инфраструктура. Публикуваните данни са достъпни в интернет (вкл. и чрез връзка от сайта на НСИ), като платформата позволява извършване на динамични справки в различни разрези за публикуваните показатели за всички държави от Европейския съюз.

Разширява се използването както на SDMX стандарта за обмен на данни, така и специализираното уебприложение eDAMIS за обмен на статистически данни с Евростат. Създаден беше нов канал за сигурен обмен на микроданни за вътрешнообщностната търговия между 20 държави от ЕС, участващи в ESnet проекта SIMSTAT.

Приоритет 4.3. Повишаване на ефективността и разпределението на ресурсите в центъра за данни чрез внедряване на най-добрите практики и технологии за управление на инфраструктурата

През 2015 г. завърши процесът на виртуализация на сървърите в центъра за данни на НСИ, което значително повиши надеждността и качеството на управление на информационните ресурси. Извършена беше миграция на Регистъра на статистическите единици (РСЕ) в новата виртуална среда, като експлоатационната среда е базирана на нова версия на сървъра за приложения. През 2015 г. продължи работата по осигуряването на висококачествена поддръжка на сървърната и комуникационната инфраструктура, персоналните компютри и системните услуги.

Приоритет 4.4. Развитие и обновяване на сървърната и комуникационната инфраструктура и персоналната техника с цел осигуряване на развитието на ИКТ и предоставяне на нови услуги

През 2015 г. беше доставено допълнително оборудване за разширение на виртуалната платформа, което позволи процесът на сървърната виртуализация в НСИ да завърши с виртуализиране на по-голяма част от информационните системи. Осъществена беше сегментация на комуникационната мрежа, което допринесе за по-добрата ѝ работа, повиши надеждността ѝ и сигурността на достъпа.

III. ОТЧЕТ ПО ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ

III.1. Демографска и социална статистика

Демографска статистика

В областта на демографската статистика основен приоритет през 2015 г. беше провеждането на статистическите изследвания, включени в Националната статистическа програма. Продължи регулярната обработка и производство на данни по изследванията на раждаемостта, смъртността, миграцията, брачността и бракоразводността, които осигуриха необходимата информация за изчисляване на броя и структурите на населението и основните демографски показатели.

Разработена беше процедура за подготовка на данни съгласно чл. 6 от Регламент

№ 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно „Статистика на разрешенията за постоянно пребиваване и постоянно пребиваващите граждани на трети страни“.

Продължи работата по поредната фаза на проекта „Статистика на европейските градове 2014“, в който България участва от 2004 година. Целта на проекта е осигуряване на надеждна, пълна и сравнима в географски и времеви аспект информация за урбанизираните територии на европейския континент посредством събиране на голям обем данни от различни статистически изследвания. Като част от разпространението на данните и популяризирането на изследването НСИ подготвя двуезична публикация, която предстои да бъде публикувана в началото на 2016 година.

Пазар на труда

През 2015 г. приключи работата по допълнителния модул към Наблюдението на работна сила - „Положението на мигрантите и техните преки потомци на пазара на труда“. Изгответи бяха ревизирани данни от Наблюдението на работната сила за 2010 г., основани на данните от Преброяване 2011 и подобрената методика на претегляне на резултатите.

В областта на предоставяната от предприятията статистическа информация за възнагражденията и разходите за труд НСИ започна работа по четиригодишното изследване „Наблюдение на структурата на заплатите“.

Продължи работата по регулярните годишни и краткосрочни изследвания на заетостта и разходите за труд. През 2015 г. бяха изгответи и публикувани преизчислени данни за индекса на разходите за труд с базова година 2012.

Сроковете, залегнали в НСП 2015 за оповестяване на резултатите от статистическите изследвания в областта на статистиката на пазара на труда, бяха спазени.

Образование и учене през целия живот

Регулярните изчерпателни статистически изследвания на образователните институции в България бяха проведени през 2015 г. в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство по Регламент (ЕС) № 912/2013 на Комисията относно изготвянето и развитието на статистиката в областта на образованието и обучението през целия живот.

През 2015 г. НСИ успешно приключи пилотното анкетно проучване в домакинствата на тема „Изследване на образователната мобилност“, проведено по хармонизирана методология на Евростат.

Култура

През 2015 г. бяха проведени регулярните изчерпателни годишни изследвания в областта на културата (библиотеки, музеи, читалища, сценични изкуства, филмово производство, кина, радио, телевизия и издателската дейност), основани на методологии, съответстващи на препоръките на Евростат и ЮНЕСКО.

В областта на културата НСИ продължи работата по актуализиране на националната методологическа система за статистиката на културата, както и изпълнение на приоритетите в работния план за културата 2015 - 2018 г., предложен от Комитета по културни въпроси към Съвета на Европейския съюз.

Обществено здраве и здравословни и безопасни условия на труд

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета за статистиката на общественото здраве и здравословни и безопасни условия на труд през 2015 г. НСИ проведе статистически изследвания, осигуряващи информация в трите области на статистиката на общественото здравеопазване - ресурси на системата

на здравеопазване, умирания по причини и Европейско здравно интервю.

Бяха предоставени данни по съвместните въпросници на Евростат, ОИСР и Световната здравна организация (СЗО) за финансовите и нефинансовите показатели в областта на статистиката на здравеопазването.

След изтичане на двугодишния отлагателен период за България, в изпълнение на Регламент (ЕС) № 328/2011 на Комисията в Евростат бяха из pratени данни за умиранията и мъртворажданията по причини за 2013 г. на ниво четвърти знак на Международната класификация на болестите, X ревизия.

НСИ участва в ежегодно провежданите от Световната здравна организация консултации по избрани индикатори в областта на детската и майчината смъртност.

През 2015 г. бяха из pratени микроданни от изследването „Европейско здравно интервю”, проведено в изпълнение на Регламент (ЕС) № 141/2013 на Комисията при използване на единен въпросник и хармонизирана методология.

При подготовката за докладване на данните от изследването „Европейско здравно интервю” и в областта на умиранията по причини беше из ползвано приложението EDIT, разработено от Евростат и прилагано с оглед съкращаване на процеса на валидиране на данните на държавите членки.

Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ в Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) изпълни всички задачи, включени в НСП за 2015 година. Чрез мрежата от регионални здравни инспекции бяха проведени планираните изследвания за: лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, психиатрични заведения, кожно-венерически заведения, центрове за спешна медицинска помощ, онкологични заведения, пневмофтизиатрични заведения, центрове за трансфузиона хематология, центрове за хемодиализа, регистрирани заболявания от активна туберкулоза и хронични неспецифични белодробни заболявания, злокачествени новообразувания, венерически болести, регистрирани заразни заболявания, хоспитализирани случаи в лечебните заведения със стационар, инвалидизирани лица.

Доходи и условия на живот

От април 2015 г. Наблюдението на домакинските бюджети се провежда в съответствие с изискванията на Евростат и препоръките на Европейската комисия, с което се гарантира изпълнението на джентълменското споразумение за осигуряване на всеки пет години на съпоставими данни от наблюдението на домакинските бюджети във всички държави - членки на ЕС.

През 2015 г. продължи регулярното събиране и публикуване на тримесечни и годишни данни за доходите, разходите и потреблението на българските домакинства и предоставяне на тримесечни и годишни тегла за изчисляване на хармонизирания и националния индекс на потребителските цени и националните сметки.

Към Наблюдението на домакинските бюджети през 2015 г. бяха включени допълнителни изследвания, свързани с:

- вида на търговските обекти, от които пазаруват домакинствата, и наличие на касов бон при закупуване на стоки и услуги;
- подробно изучаване на потреблението на енергия в домакинствата.

Изчислени бяха показатели за бедност - общо за населението и по отделни специфични групи според алгоритми, разработени съгласно приемата от МС методика за изчисляване на официалната линия на бедност в страната. На тяхна база беше определена линията на бедност за страната за 2016 година.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета НСИ проведе регулярното панелно изследване „Статистика на доходите и условията на живот“ (EU-SILC 2015). През 2015 г. към изследването беше включен модул „Участие в социалния и културния живот и материалните лишения“ съгласно Регламент (ЕС) № 67/2014 на Комисията. В рамките на модула се събира информация за личното време, социалните контакти, срещите с приятели и роднини, участието в спортни активности и мероприятия, участието в благотворителни дейности, както и въпросите за материалните лишения и мобилността. През годината бяха финализирани и изпратени в Евростат основните файлове с данни от изследване 2014 г., съпътстващите ги индикатори за бедност и социално изключване и лонгитудиналния компонент 2010 - 2014 година.

През 2015 г. НСИ продължи работата по договор за субсидия с Европейската комисия на тема „План за действие за подобрения на EU-SILC“. В съответствие със заложените цели по проекта през годината бяха извършени следните дейности:

- Провеждане на пилотно събиране на данни с електронни устройства - CAPI интервю
- Използване на данни от административни регистри за зареждане в програмата за електронно интервю
- Проследяване на домакинствата от четвърта вълна и включването им в пета вълна на наблюдение
- Ранно изпращане на променливите за материални лишения, финансово натоварване и модулите в края на референтната година на изследване.

Социална защита

В съответствие с Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита през 2015 г. приключи попълването на статистическите данни за 2013 г. по Основния модул на системата и по Модула за бенефициентите на пенсии. Основният модул съдържа данни за приходите и разходите по схеми на социална защита, както и разходи за обезщетения и помощи по функции. Бяха спазени изискванията на Регламент (ЕО) № 110/2011 на Комисията по отношение на подходящите формати за предаване на данни, резултатите, които следва да се предават, и критериите за измерване на качеството по отношение на ESSPROS модула за нетните обезщетения за социална закрила. Източник на данни за статистиката на социалната защита са информационните системи и регистрите на министерства и ведомства, управляващи схеми за социална защита. От Националния осигурителен институт бяха получени годишни данни за бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, видове пенсии и пол в съответствие с формата за предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии.

Престъпност и правосъдие

През 2015 г. продължиха дейностите на НСИ, свързани с провеждането на регулярното статистическо изследване на престъплениета, обвиняемите и осъдените лица (вкл. и осъдените непълнолетни лица).

Представител на НСИ участва в дейностите на Междуведомствения съвет за ръководство и управление на ЕИСПП.

В тясно сътрудничество с Централната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните лица беше проведено регулярното годишно изследване на НСИ за дейността на местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Представител на НСИ взе участие в организираните през годината семинари за обучение на секретарите на местните

комисии по актуални теми, свързани с попълването и обработването на данните чрез електронния формуляр.

През 2015 г. НСИ продължи изпълнението на ангажиментите си като национален координатор в областта на престъпността и наказателното правосъдие по събиране и предоставяне на национални данни и метаданни от МВР, Върховната касационна прокуратура, Министерството на правосъдието, Висшия съдебен съвет и други отговорни институции по искане на ЕК, Евростат, ООН, УНИЦЕФ и други международни организации.

Беше проведено регулярното „Наблюдение на престъпността и системите за наказателното правораздаване“ на Службата на ООН за наркотиците и престъпността и Евростат по съвместно разработен актуализиран въпросник за периода 2009 - 2014 година.

НСИ участва съвместно с Министерството на правосъдието, Прокуратурата на Република България и Висшия съдебен съвет в процеса на събиране и валидиране на данни и метаданни за корупцията на европейско ниво за периода 2011 - 2013 година.

По искане на Министерството на външните работи и Комисията за защита от дискриминация (КЗД) бяха подгответи и предоставени данни за престъпленията, извършени от омраза, обвиняемите и осъдените лица за този вид престъпления през периода 2006 - 2013 година. Представител на НСИ взе участие в среща, организирана от КЗД, посветена на превенцията на престъпленията, извършени от омраза или по ксенофобски подбуди.

III.2. Макроикономическа статистика

Годишни и тримесечни икономически сметки

Основните задачи в областта на националните икономически сметки бяха свързани с разработване и внедряване на препоръките на ЕК относно данните за БВП и БНД. Продължи работата по методологическото развитие и подобряването на качеството на данните, както и повишаването на степента на хармонизиране с регламентите на ЕК и съкращаването на сроковете за предоставяне на данните. НСИ продължи регулярното производство на годишни данни за БВП и неговите компоненти по трите метода - производствен, метод на доходите и метод на крайното използване. Бяха разработени и публикувани данните за заетостта и отработените човекочасове.

НСИ взе активно участие в съвместни проекти с Евростат и страни от ЕС с цел осигуряване на максимално методологическо съответствие на показателите на националните сметки между държавите членки.

НСИ внедри методологически подобрения в оценките на БВП и БНД по отношение на съответни резерви, поставени от Европейската комисия:

- Включване в данните за БВП - БНД на дохода в натура, свързан с железопътни транспортни услуги - беше проведено допълнително проучване за цените на билетите и отстъпките, получавани от служителите в жп транспорта съгласно препоръките и резервациите.
- Включване в данните за БВП - БНД на ДДС измами - в съответствие с изискванията на Решение на Комисията относно третирането за целите на националните сметки на измамите с ДДС (98/527/EО, Евратор) беше направено допълнително оценяване на измамите с ДДС с цел гарантиране на изчерпателността на данните на националните сметки.
- Ревизиране на Стратификационния метод и метода за изчисляване на междинното потребление, използван при оценяването на условните и действителните наеми

на жилищата, съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1722/2005 на Комисията.

- Оценка на потреблението на основен капитал с помощта на метода за постоянна инвентаризация за данните на институционалните сектори „Държавно управление“ и организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата като непазарни производители.
- Оценка на оригиналите от развлекателни, литературни и художествени произведения, включена в изчисляването на продукцията и бруто образуването в основен капитал съгласно препоръките и резервациите за данните за БВП - БНД на ЕК.
- Ревизиране на бруто образуването в основен капитал на софтуера за собствена сметка като следствие от прилагането на метода, препоръчен от РГ на ЕК.
- Подобряване на оценката за капитализирането на разходите за научна и развойна дейност с изчисляване на потреблението на основен капитал по метода за постоянна инвентаризация.
- Ревизирана оценка за разпределението на застрахователните услуги в съответствие с препоръките и резервите на ЕК за данните за БВП - БНД.
- Подобряване на оценките за реинвестиране на преките чуждестранни инвестиции - холдингови печалби и загуби.
- Подобряване на оценките за взаимните фондове.
- Подобряване на оценките за компенсацията на наетите лица от и към чужбина.

Бяха разработени изчисленията за средно претеглената ставка (СПС) по ДДС.

През 2015 г. продължи работата по разработване и усъвършенстване на финансовите национални сметки. В изпълнение на програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки бяха разработени и предоставени данни за 2014 година.

Националният статистически институт продължи работата по проект на ЕК „Грант за подкрепа на мерки за качеството на статистиката, използвана в контекста на Процедурата за макроикономически дисбаланси“.

През 2015 г. НСИ приключи работата по проект, финансиран от ЕК, на тема „Действия за специфично подобряване на националните сметки“ и започна работата по нов проект на ЕК на тема „Напредък по отношение на пълното прилагане на ECC 2010 и нейната програма за предаване на тримесечни и годишни национални сметки и отпадане на съществуващи дерогации, пълното прилагане на SDMX стандарта за национални сметки, разработване и прилагане на рамка на качеството на данните за национални сметки“.

Държавна финансова статистика

Усилията в областта на държавната финансова статистика бяха насочени към по-нататъшното методологическо развитие и подобряване на качеството на данните.

НСИ продължи работата по отчитане на Нотификационните таблици за дефицита и дълга на институционалния сектор „Държавно управление“ два пъти годишно - предварителни и окончателни данни. Съгласно ECC 2010 бяха разработени и предоставени данни за периода 1995 - 2014 година.

Бяха разработени и публикувани месечни, тримесечни и годишни данни за дефицита на държавите - членки на ЕС, на основание на задълженията по Директива 85/2011 на ЕС.

Съгласно изискванията за предоставяне на допълнителни данни на основание Директива 85/2011 на ЕС беше предоставена информация на годишна база за:

необслужваните кредити към сектор „Държавно управление“; задълженията на държавните предприятия и участието на държавата в капитала на предприятията в процент от БВП.

Съвместно с НОИ беше осигурена допълнителна информация за табл. 9. „Данъци и социални осигуровки по сектори на сектор „Държавно управление“ от Програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки за 2014 година. Продължи работата по координиране на предстоящите съвместни действия по внедряването на таблица 29 за пенсионните права съгласно ECC 2010.

Съгласно Програмата на Евростат за предоставяне на данни в областта на националните сметки бяха разработени и предоставени ревизирани данни съгласно ECC 2010:

- Табл. 2. „Основни макроикономически индикатори за институционален сектор „Държавно управление“ за 2014 година
- Табл. 9. „Данъци и социални осигуровки по сектори на институционален сектор „Държавно управление“ за 2014 година
- Табл. 11. „Разходи на институционален сектор „Държавно управление“ по функции“ общо и по подсектори на второ ниво съгласно КОФОГ класификацията за 2014 година
- Табл. 25. „Тримесечни нефинансови сметки на институционален сектор „Държавно управление“ за периода 1999 - 2014 година.

Мониторинг на собствените ресурси

Съгласно чл. 2, § 2 на Регламент (ЕО, Евратор) № 1287/2003 на Съвета от 15 юли 2003 г. за хармонизиране на брутния национален доход по пазарни цени всяка година в срок до 22 септември държавите членки са задължени да предоставят на Комисията (Евростат) в контекста на националните счетоводни процедури данни за брутния национален доход и неговите компоненти. Основните задачи в областта на мониторинга на собствените ресурси се отнасят до предоставянето на данни за брутния национален доход, доклада по качеството на данните и описание на източниците и методите, използвани при разработването на данните. Въз основа на тези документи Евростат оценява качеството и изчерпателността на данните за БНД и тяхното съответствие с ECC `95 и ECC 2010.

На базата на разработената методология и изчисляване на средно претеглена ставка по ДДС в съответствие с чл. 4 от Регламент (ЕИО, Евратор) № 1553/89 на Съвета относно прилагането на окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси на ЕС на базата на данък добавена стойност и „Ръководство за администриране на собствените ресурси на Европейските общини в Република България“ на Министерството на финансите бяха разработени данните за 2014 г. за средно претеглената ставка по ДДС.

Потребителски цени

Основен приоритет в работата беше провеждането на месечните статистически наблюдения на потребителските цени, които осигуриха необходимата информация за изчисляването на националния индекс на потребителските цени (ИПЦ), на хармонизирания индекс на потребителските цени и на индекса на цените за малката кошница от 100 социалнополезни и жизненонеобходими стоки и услуги на най-нискодоходните 20% от домакинствата, както и на ХИПЦ при постоянни равнища на данъците и ХИПЦ на административните цени.

Продължи работата по усъвършенстване на методологията, конструиране и производство на индекси на потребителските цени във връзка с хармонизирането с европейските и международните стандарти. През 2015 г. беше актуализирана извадката от търговски точки за наблюдение, подобрен беше подборът на стоките и услугите,

включени в потребителската кошница, разширен беше обхватът на някои подиндекси. В потребителската кошница бяха включени стоки и услуги с хармонизирани характеристики.

Усъвършенствана беше системата от статистически тегла за конструиране на индексите на потребителските цени и беше разширено използването на информация от допълнителни източници съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 1114/2010 относно минималните стандарти за качеството на теглата на ХИПЦ.

През 2015 г. продължи работата по двете приоритетни направления в областта на потребителските цени: развитие на статистиката на цените на жилищата и внедряването на Стратегията за многоцелева статистика на потребителските цени.

От 2015 г. наблюденето на пазарните цени на съществуващите жилища се провежда съгласно хармонизирана методология и обхват. През годината продължиха дейностите по конструиране на индексите на цените на жилищата, обитавани от техните собственици: на цените на жилищата, нови за сектор „Домакинства”; на услугите, свързани с придобиването и собствеността на жилищата; на застраховките, свързани с жилището; и на основния ремонт и поддържането на жилищата. Тези индекси бяха регулярно изпращани на Евростат. В рамките на пилотни проекти на ЕК НСИ започна работа по разработване на методология за конструиране и изчисляване на тримесечни показатели за продадените жилища и по създаване на пилотна система за регулярно производство на показатели за продадените жилища.

Във връзка с внедряването на Стратегията беше разширен списъкът от продукти с хармонизирани описания и беше дефинирана извадката от продукти за наблюдение през 2015 година. Проведени бяха месечните наблюдения на продуктите с хармонизирани описания и данните за детайлните средни цени на продуктите с хармонизирани описания за 2014 г. и бяха изпратени в Евростат през март 2015 година. Проведено беше пилотно изследване за автоматизирано регистриране на детайлните цени по интернет за избрани продукти, като за целта беше разработен специфичен ИТ софтуер. Започна работа по въвеждане на детайлната класификация COICOP на 5-тото ниво на агрегация за ХИПЦ на административните цени.

Република България в качеството си на равноправен член на ЕС, представлявана от НСИ, продължи участието си в Програмата за европейски сравнения на паритетите на покупателната способност (ППС), относителните равнища на цени и БВП на човек от населението, която е част от текущата програма по статистика на ЕК и се координира от Евростат/ОИСР.

Работата в НСИ е организирана и се изпълнява съгласно Регламент (ЕО) № 1445/2007 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на общи правила за предоставяне на основна информация относно ППС, както и за тяхното изчисление и разпространение. По отношение на системата за контрол на качеството на ППС НСИ прилага Регламент (ЕС) № 193/2011 на Комисията. През 2015 г. НСИ започна използването на детайлизираната европейска класификация на индивидуално потребление по цели (ECOICOP-5) в съответствие с новоприетия Регламент (ЕС) № 2015/1163 на Комисията и на Съвета.

НСИ постига целите, заложени в европейския работен план за изчисляване на ППС през 2015 г., ежегодно утвърждаван от постоянната Работна група по ППС към Евростат.

През 2015 г. НСИ проведе планираните 6 ценови наблюдения на стоки и услуги по съгласувани европейски потребителски кошници за групите: Е15-1 „Храни, напитки и тютюн”, Е15-2 „Облекла, обувки и лични принадлежности” и „Здравни услуги в болнични заведения“. Проведени бяха и три специализирани ценови наблюдения за: жилищни наеми в избрани агенции за недвижими имоти в столицата, инвестиционни стоки (машини и съоръжения) и избрани условни строителни обекти.

В съответствие с работния график беше подгответа и своевременно изпратена в Евростат необходимата допълнителна национална статистическа информация: въпросници за ИПЦ/ХИПЦ-ППС, за жилищните услуги (количествени и стойностни показатели), за компенсацията на служителите в държавното управление по избрани професии и длъжности и за 250 основни групи разходи за крайно използване на БВП.

С помощта на разработени от Евростат специализирани софтуерни инструменти за онлайн работа в база данни ППС непрекъснато се подобряват качеството и защитата на изпращаната индивидуална информация в резултат на усъвършенстването на методите за контрол на данните в периода на предварително наблюдение и на няколко последователни етапа на анализиране и валидиране на входящата информация и на крайните резултати.

Докладът за използваните източници и методи за събиране на информация, необходима за изчисляване на ППС, беше актуализиран и изпратен в Евростат в срок.

III.3. Бизнес статистика

Структурна бизнес статистика

Всички регулярни изследвания от НСП в областта на структурната бизнес статистика, статистиката на нефинансовите предприятия, на финансовите предприятия и на предприятията с нестопанска цел, чуждестранните преки инвестиции, разходите за придобиване и придобитите дълготрайни материални активи, приходите на строителните предприятия по видове строителство, продажбите на едро и дребно по групи стоки и търговските обекти по вид и стокова специализация, производството и продажбите на вътрешния пазар на основни промишлени продукти бяха проведени качествено и в срок в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство. Изпълнени бяха всички индивидуални заявки за предоставяне на статистическа информация от посочените изследвания.

За подобряване на качеството, обективността и надеждността на статистическата информация в областта на структурната бизнес статистика беше осъществен паралелен контрол, анализ и сравнение с резултатите от изследването на Външната търговия със стоки.

През 2015 г. в областта на месечното наблюдение „Производство и продажби на вътрешния пазар на основни промишлени продукти“, включено в Информационна система „Краткосрочна бизнес статистика“, вниманието основно беше насочено към подобряване на обхвата и качеството на първичните данни, както и намаляване на натоварването на служителите от ТСБ и респондентите. Предприетите мерки включваха: актуализация на техническото задание за обработка на данните в посока на завишиване на входящия контрол, допълнителни контролни и изходи таблици, сравнителен контрол на данните за предходната година на ниво предприятие чрез зареждане на данни от ИСБС (коректив за качество на данните), както и оптимизиране на извадката в посока намаляване на броя на отчетните единици.

През 2015 г. бяха изгответи становища на експертно равнище по предложениета на Евростат за изменения на регламентите в областта на структурната бизнес статистика, предприятията под чуждестранен контрол и ПРОДКОМ.

Експерти от НСИ взеха участие в работните срещи на Евростат по структурна бизнес статистика, за предприятията под чуждестранен контрол, за наблюдението на производството и продажбите на промишлени продукти (ПРОДКОМ).

През годината служителите на НСИ активно участваха в разработването и тестването на Информационна система „Инфостат“, осигуряваща възможност за

онлайн дефиниране и изпълнение на заявки за статистическа информация на интернет сайта на НСИ от гражданите, бизнеса и администрацията.

През 2015 г. продължи сътрудничеството по Инструкцията за взаимодействие между Националната агенция за приходите и Националния статистически институт по реализиране на функциите им съгласно чл. 22, ал. 5 от Закона за Националната агенция за приходите във връзка с подаването на годишните отчетни декларации. Редът, начинът и сроковете за подаване на Годишния отчет за дейността на задължените лица, както и утвърдените образци на съответните формуляри, са регламентирани със съвместна заповед на изпълнителния директор на НАП и председателя на НСИ. Пред клиентите е налице възможност да изберат да подават документи на едно място (в НАП или НСИ) за поредна година и въз основа на ползотворното сътрудничество и съвместните действия на двете институции са спестени на клиентите дублираните посещения в офисите на НАП или НСИ.

Краткосрочна бизнес статистика

Основен приоритет в работата беше провеждането на месечните и тримесечните статистически наблюдения, обхващащи секторите промишленост, строителство, търговия и други услуги, както и на специфичните изследвания в областта на транспорта и съобщенията, осигуряващи необходимата информация за изчисляване на всички показатели в изпълнение на регламентите на ЕК.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент на Съвета продължи работата по разширяване на обхвата на показателя „индекси на цените на производител в услугите“. Започна регулярното изпращане на тримесечни индекси за този раздел в Евростат и публикуването им в рубриката „Услуги“ на интернет сайта на НСИ. Наблюдението на цените на производител за „Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи“ беше включено онлайн в Информационна система „Краткосрочна бизнес статистика“. Данните от наблюдението предстои да бъдат публикувани за първи път в началото на 2016 година.

През 2015 г. НСИ приключи работата по проект на Европейската комисия на тема „Подобряване на методологията и изчисляване на индекси на цени на производител на вътрешния пазар за производството на хrани и напитки на по-детайлно ниво на КИД - 2008“. Постигната беше основната цел на проекта, изразяваща се в събиране и предоставяне на данни за целите на Механизма за мониторинг на цените на храните чрез използване на нови източници на данни, усъвършенстване на методологията, разширяване на обхвата и повишаване на качеството на статистическата информация за цените на храните. В резултат на изпълнението на дейностите по проекта НСИ започна да изчислява и предоставя на Евростат индекси на цените на производител на вътрешния пазар на хrани и напитки на по-детайлно ниво (4-ти знак) на КИД - 2008. Беше направен подробен анализ с описание на методологията за изчисляване на детайлни индекси на цени и на възможността за изчисляване на средни цени, използвайки съществуващите процеси за събиране на цените.

През 2015 г. успешно приключи работата по изпълнение на задачите в рамките на пилотния проект за включване на индекс на цените на жилищата, обитавани от собственици в ХИПЦ:

- усъвършенстване на статистическото изследване на цените за основен ремонт и подобрения на жилищни сгради;
- успешно провеждане на пилотните наблюдения, предвидени в проекта;
- анализ на получените резултати, валидиране на данните;
- изчисляване на редове от индекси на цените на основен ремонт и подобрения на жилища и жилищни сгради, които се използват за изчисляване на индекса на

цените на жилища, обитавани от собственици, част от ХИПЦ.

През септември 2015 г. приключи работата по проект на Европейската комисия за разработване на методологична база за нов индикатор на производството в услугите. Целта на проекта беше подобряване на ефективността и производителността на статистически производствен процес и осигуряване на статистически данни в ключови области, свързани с предприятията. Основната дейност по проекта обхвана три области: разработване на общ дефлатор за търговията и общ индекс на обема за сектор G от КИД - 2008; производство на месечни данни за оборота и изчисляване на месечен индекс на производството в услугите; разработване на надеждни и представителни индекси на цените на производител в услугите, които ще бъдат използвани като дефлатори за изчисляване на индекси на производството в услугите.

Енергийна статистика

През 2015 г. продължи работата по специализираните статистически наблюдения, включени в НСП 2015, въз основа на които се разработват енергийните баланси и общия енергиен баланс на страната, представящ в агрегиран вид данни за производството на първична енергия, преобразувана енергия, крайното енергийно и неенергийно потребление на енергийни продукти.

Всички месечни и годишни наблюдения по енергийна статистика се провеждат в съответствие с методологията на Евростат и изискванията на Регламент № 1099/2008 и Регламент № 147/2013 относно статистиката за енергийния сектор, Директива 2009/28/EО за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници, Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност и Регламент № 431/2014 за изготвяне на годишна статистика за енергийното потребление в домакинствата.

Продължи събирането на шестмесечни данни за цените на електроенергията и природния газ за домакинствата и индустрията въз основа на Директива 2008/92/EО за подобряване на прозрачността на цените на газа и електроенергията за промишлени крайни потребители и домакинства.

Във връзка с инициатива на Евростат НСИ участва в доброволното докладване на данни за потреблението на енергия в домакинствата по вид на използването им за периода 2010 - 2013 година.

НСИ изготви и предостави детайлизирани данни за цените на газа и електроенергията, доставени на крайни потребители. Цените съдържаха информация по следните компоненти: цена за енергия, цена за мрежови услуги и платени данъци и акции. Във връзка с предстоящото изготвяне на Доклад за цените и разходите за енергия в ЕС по искане на ГД „Енергетика“ беше осъществено извънредно събиране на данни.

Осигурена беше по-детайлна информация за разработване на сметките за физическите енергийни потоци, включени в Приложение VI към Регламент № (ЕС) 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейските икономически сметки за околната среда.

Експерти от НСИ взеха участие в консултациите относно:

- Предложението за изменение на Директива 2008/92/EС относно прозрачността на цените на природния газ и електроенергията и приемането на проект за нов Регламент.
- Съдържанието на Доклада за качеството на данните по енергийна статистика, който предстои да бъде изгoten въз основа на изискванията на Регламент № 1099/2008 относно статистиката за енергийния сектор.
- Методиката, заложена в бъдещата Политика за ревизия на данните по енергийна

статистика.

- Формата и съдържанието на въпросниците за отчитане на потребената енергия в домакинствата по вид на използването им и за комбинираното производство на электроенергия и топлоенергия
- Позицията на Евростат за предстоящите промени в петте годишни въпросници по енергийна статистика, а именно: включване на нови показатели и нови енергийни продукти, актуализиране на съществуващите методологии, хармонизиране на дефинициите и инструкциите между годишните и месечните въпросници и други.

Транспорт

През 2015 г. продължи работата по регулярните годишни и краткосрочни изследвания в областта на транспорта и съобщенията.

НСИ със съдействието на органите на статистиката **Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация”** и **Изпълнителна агенция „Морска администрация“ (ИАМА)** към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията изпълни изследванията в областта на въздушния и водния транспорт. Ползотворното сътрудничество между НСИ и двете агенции доведе до повишаване на качеството на получените данни чрез по-детайлна проверка на данните.

През годината ИАМА продължи работата по редовното подготвяне и предоставяне на статистическа информация относно дейността на речните и морските пристанища. Събирането и предоставянето на данните на Евростат е съобразено със специфичните номенклатури и отчетни форми на Регламент (ЕО) № 1365/2006 на Европейския парламент и на Съвета; Регламент (ЕО) № 1304/2007 на Комисията; Регламент (ЕО) № 425/2007 на Комисията и Директива 2009/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета. Информацията, подавана от пристанищата и пристанищните терминали, обхваща цялостната дейност на морските и речните пристанища на Р. България, свързана с обработката на товари и пътници.

Работата на ИАМА по усъвършенстване на новата статистическа Информационна система „ПОРТСТАТ“ за събиране и обработване на данни продължи. Системата отчита преминаващия пътнико- и товаропоток през морските и речните пристанища на България и е съобразена изцяло с последните препоръки от страна на Евростат за събиране на нови данни в тази област. НСИ продължи да оказва помош на ИА „Морска администрация“ в това направление, което доведе до повишаване на качеството на статистическата информация поради заложените вътрешни контроли за валидиране на данните.

През 2015 г. продължиха обсъжданията по предложените изменения в два от регламентите в областта на статистиката на транспорта - статистика на речния и статистика на железопътния транспорт. Целта на регламентите е актуализиране, опростяване и оптимизиране на съществуващата правна рамка на европейската статистика, привеждането ѝ в съответствие с новия институционален контекст в областта на статистиката на транспорта, както и гарантиране на пълно и непрекъснато предоставяне на статистически данни. Финализирането на процедурата по изменениета на Регламента в областта на железопътния транспорт предстои да приключи до края на годината.

Туризъм

Месечните и тримесечните статистически наблюдения в областта на туризма се провеждат в съответствие с препоръките на Световната организация по туризъм и съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма и Регламент (ЕС) № 1051/2011 на

Комисията за прилагане на Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма по отношение на структурата на отчетите за качеството и предаването на данните.

През 2015 г. бяха изпълнени в срок задачите, свързани с организацията и провеждането на статистически изследвания, осигуряващи информация за развитието на туризма в страната относно пътуванията на българи в чужбина и посещенията на чужденци в България, дейността на местата за настаняване, туристическите пътувания и разходите за туризъм на населението и сателитните сметки за туризма.

Бизнес регистър

През първото шестмесечие на 2015 г. основен приоритет в процеса на работа беше разработването на Информационна система „Регистър на групи предприятия“. Беше актуализирана Информационната система „Регистър на статистическите единици“.

През годината продължи работата по тестване и актуализиране на Европейския регистър на групите предприятия на Евростат. НСИ предостави съвкупността от български правни единици, членове на групи предприятия на европейско ниво и бяха идентифицирани чуждестранните правни единици, участващи в многонационални групи предприятия на национално ниво.

През 2015 г. продължи методологичната работа по определяне на статистическите единици от вида „предприятие“, „местни единици“ и „групи предприятия“ в Регистъра на статистическите единици. Изследван беше обхватът на регистъра по отношение на отделните видове статистически единици и съответните задължителни характеристики. Обработени бяха всички данни от Справка за група предприятия, включена в годишния отчет на предприятията за 2014 година. Регулярно бяха актуализирани характеристиките на статистическите единици в Регистър на статистическите единици, използвайки информация от годишните статистически изследвания и от външни административни източници. Регистърът на статистическите единици продължи да осигурява пълен обхват на генералната съвкупност от активни статистически единици „предприятия“ или „местни единици“, както и да предоставя условия за формиране на изводки по определени критерии за статистическите наблюдения.

Регистърът на статистическите единици беше използван като основен източник на информация при подготовката на бизнес демографията на предприятията, която описва жизнения цикъл на предприятията и представя данни за броя на активните предприятия, броя на новородените предприятия, относителния дял на оцелелите предприятия, броя на умрелите предприятия, както и данни за промяната на заетостта в тях към определен момент.

През 2015 г. продължи работата по започналите през 2014 г. проекти, свързани с тестване на дейности по профилиране на големи и сложни статистически единици от типа „група предприятия“ и прилагане на методология за въвеждане на нови дефиниции за статистически единици.

Статистика на външната търговия

В областта на статистиката на външната търговия основната цел беше усъвършенстването на дейностите, свързани с ежемесечното производство и разпространение на информацията за движението на външнотърговските стокови потоци. Основните дейности по приоритетните направления, свързани с изпълнението на тази цел, бяха следните: осигуряване на навременна и надеждна статистическа информация и подобряване на качеството на данните; по-пълното използване на административни източници на информация; адаптиране на Националната система за производство и разпространение на статистически данни за външната търговия в съответствие с променените изисквания на европейското законодателство и с нуждите

на потребителите на външнотърговски данни; участие в работата на Евростат по обсъждане на стратегически въпроси, касаещи бъдещото развитие на статистиката на международната търговия със стоки.

През годината НСИ продължи работата по подобряване на качеството на първичните данни, декларириани от търговците. Експертите от НСИ осъществиха както директни контакти с Интрастат операторите, така и контакти със сътрудничеството на Националната агенция за приходите, вследствие на които бяха коригирани някои неточности в подадените Интрастат декларации. Оказана беше методологична помощ на респондентите при декларирането на данни при специфични случаи, което допринесе за улесняването на бизнеса при изпълняване на месечните му задължения за подаване на Интрастат декларации.

През 2015 г. продължи регулярното изпълнение на задължението на НАП по прилагане на системата Интрастат и събиране на национално ниво на данните за осъществената вътрешнообщностна търговия между Република България и другите държави - членки на ЕС, със стоки на Общността, които не е обект на митническа декларация, в съответствие с изискванията на Закона за статистиката на вътрешнообщностната търговия със стоки. Успешно бяха проведени всичките 12-месечни кампании по приемане на Интрастат декларациите, проверка на качеството и корекции на получените данни от Интрастат операторите или техни пълномощници и предоставяне на НСИ на събраните данни и данните за вътрешнообщностна търговия на ДДС регистрираните лица за ВОП, ВОД и по система VIES в съответствие с европейските регламенти и действащата „Инструкция за предоставяне на данни за вътрешнообщностната търговия със стоки от НАП на НСИ и взаимодействието между двете институции във връзка с функционирането на система Интрастат“. Основните оперативни показатели по прилагане на система Интрастат, изчислени на годишна основа за изминалите 12 месеца, за които има данни, показват следното:

- Брой Интрастат оператори, усреднени за календарен месец - 12 741, от които за „Пристигания“ - 7 301, и за „Изпращания“ - 5 440.

- Общ брой приети Интрастат декларации - 158.52 хил., от които за „Пристигания“ - 91.14 хил., и по „Изпращания“ - 67.37 хиляди.

- Общ брой декларириани вътрешнообщностни трансакции - 5.66 млн., от които по „Пристигания“ - 4.04 млн., и по „Изпращания“ - 1.62 miliona.

С цел улесняване на потребителите на статистическа информация при оповестяване на новите месечни данни ежемесечно бяха подготвяни и публикувани по две пресъобщения - съответно за търговията с трети страни и за търговията в рамките на ЕС. Продължи поддържането на средствата за съхранение и разпространение на данни за външнотърговската статистика чрез Информационна система „Външна търговия“, която дава директен достъп на потребителите до по-детайлни данни от тези, публикувани в пресъобщенията.

Посредством участието си в ръководни, целеви и работни групи на Евростат експертите от НСИ допринесоха за цялостната иновационна дейност в областта на статистиката на външната търговия на европейско ниво. Служители от НСИ взеха активно участие в срещите на Ръководната група по статистика на международната търговия със стоки, на Работната група „Методи в статистиката на международната търговия със стоки“ и на Целевата група по проекта SIMSTAT на Евростат за обмен на микроданни за търговията между държавите - членки на ЕС.

През първото тримесечие на 2015 г. бяха финализирани дейностите по свързаните с програмата SIMSTAT проекти - „Модернизиране на Интрастат“ и „Подготовка за обмен на микроданни за търговията между държавите - членки на ЕС“.

Приключи работата и по ESSnet проекта „SIMSTAT - провеждане на пробни тестове за обмен на микроданни“. Дейностите включваха тестване на техническото състояние и сигурността на ИТ системите, CCN порталите и мрежите в участващите държави членки, провеждане на тестови обмен на микроданни за изпращанията за периода 2013 - 2015 г. съобразно договорените указания и срокове, анализиране на обмена на данни в съответствие с предварително дефинираните процедури и оценка на дейността на системата SIMSTAT, както и използваемостта на получените данни.

III.4. Статистика на селското, горското и рибното стопанство

През 2015 г. **отдел „Агростатистика“** към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ в Министерството на земеделието и храните (МЗХ) като орган на статистиката проведе 20 статистически изследвания в областта на статистиката на растениевъдството, животновъдството, преработката на плодове и зеленчуци, използването на земята и доходите на земеделските стопанства.

В областта на статистиката на растениевъдството беше събрана информация за засетите/засадените и реколтирани площи, средните добиви и производството от полски култури, зеленчуци, лозя и овощни видове. Проведено беше изследване за добивите на полето (прогноза за производството от пшеница и ечемик - реколта 2015 г.). Изследвана беше и преработката на плодове и зеленчуци през 2014 година.

През периода юни - август беше проведено наблюдение за заетостта и използването на територията на България (БАНСИК 2015). Получени бяха данни за площите със селскостопанско предназначение на ниво шест статистически района (NUTS2).

В областта на статистиката на животновъдството се провежда статистическо наблюдение за броя на селскостопанските животни в България към 1 ноември 2015 г., в рамките на което се събира информация за броя на едрия рогат добитък, свинете и дребния рогат добитък, по видове и категории животни, за производството и реализацията на получената продукция - мляко и животни за клане. Проведени бяха наблюдения за състоянието на птицевъдството и пчеларството в България през 2014 година.

Месечно и годишно беше събрана информация за дейността на кланиците, на млекопреработвателните предприятия и на люпилните. В рамките на наблюденията за дейността на кланиците за червено и бяло месо през 2014 г. беше събрана информация за производство на мясо от определени видове и категории животни съгласно нормативната база на ЕС. От наблюденията за дейността на млекопреработвателните предприятия през 2014 г. беше получена информация за преработеното мляко, за произведените млечни продукти и за продажбата им (в натура и стойност).

През 2015 г. продължиха усилията за оптимизиране на извадките, използване и на други методи за събиране на информация (по телефона, с писма по пощата или чрез интернет).

Приключиха дейностите по извадковото изследване на структурата на земеделските стопанства през 2013 г., включено в НСП 2015 в изпълнение на Регламент (ЕО) № 1166/2008/ЕС и Споразумение с Евростат за безвъзмездно предоставяне на средства. Бяха извършени окончателни обработки, анализи и контрол на данните преди изпращането им в Евростат. Съгласно графика за провеждане на изследването беше подгответ в началото на годината и изпратен в Евростат Национален методологичен доклад. Изгответ беше и доклад за качеството, който заедно с микроданните беше приет и валидиран. Окончателните резултати бяха публикувани на сайта на МЗХ и предстои да бъдат отпечатани и на хартиен носител. Извършен беше външен одит на проекта за изпълнение на Споразумението с Евростат за безвъзмездно предоставяне на средства. Обявената обществена поръчка за изграждане на информационна система за

въвеждане, контрол и обработка на данните от изследването на структурата на земеделските стопанства беше прекратена и изграждането на системата беше отложено за следващата година.

През 2015 г. чрез Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) бяха събрани индивидуалните данни за стопанствата за 2014 година. За отчетната 2015 г. текущо беше събирана информация за стопанствата, които не водят счетоводство. Бяха валидирани данните за отчетната 2013 година и бяха публикувани предварителните резултати, като окончателните резултати предстои да бъдат публикувани. Разработен беше образец на формуляр за събиране на данни в съответствие с промените в Регламент (ЕС) № 385/2012, който беше тестван на терен от експерти на МЗХ и областните дирекции „Земеделие“. Формулярът за събиране на информация за отчетната 2014 г. беше одобрен от министъра на земеделието и храните и утвърден със заповед на председателя на НСИ. Обявената обществена поръчка за изграждане на интегрирана информационна земеделска счетоводна система за въвеждане, контрол, валидиране и анализ на данните на национално и регионално ниво беше прекратена.

В областта на статистиката за агроекологичните показатели в началото на 2015 г. беше извършен контрол на събраната информация за употребата на продукти за растителна защита при пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и рапица съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1185/2009 на Европейския парламент и на Съвета и през септември 2015 г. резултатите бяха представени в Евростат.

Във връзка с изпълнението на европейския проект „Пилотни проучвания в рамките на свързването на Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и други административни регистри и статистика“ по Споразумение за предоставяне на безвъзмездни средства беше осигурена свързаност между МЗХ и Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ). Бяха разработени пет специализирани справки от Информационната система на БАБХ - ВетИС за нуждата от данни за статистически цели. Сключено беше споразумение за сътрудничество за осигуряване на информационния обмен между МЗХ и БАБХ. В изпълнение на проекта беше разработен и програмен продукт „Статистика на лозята“, позволяващ извлечение на данни от интегрираната информационна система за лозата и виното, администрирана от Изпълнителната агенция по лозата и виното (ИАЛВ). По този начин се гарантира устойчиво развитие по отношение на подобряването на качеството на статистическата информация в областта на лозарството, съкращаването на сроковете за получаване и обработка на първичните данни, намаляването на натовареността на респондентите и обема на дейностите на експертите на централно и регионално ниво, ангажирани в дейностите на земеделската статистика, както и намаляване на финансовата тежест върху МЗХ. С цел повишаване на ефективността и постигане на оптимална организация и координация при взаимодействието между МЗХ и ИАЛВ е подписано Споразумение за обмен на информация. Предстои подписване на Споразумение за обмен на информация между МЗХ и Държавен фонд „Земеделие“ с произтичащо задължение на фонда за безвъзмездно предоставяне на необходимата информация от администрираните информационни системи и регистри на отдел „Агростатистика“ в съответствие с чл. 29, ал. 2 от Закона за статистиката.

През 2015 г. продължи обновяването на сайта на МЗХ, като периодично бяха допълвани и обновявани метаданните и методологичните бележки за изследванията в областта на земеделието, провеждани от отдел „Агростатистика“. На сайта на МЗХ беше актуализиран и Календарът за разпространение на резултатите от статистическите изследвания през 2015 г., провеждани от Министерството на земеделието и храните по теми и по дати.

Резултатите от проведените наблюдения от отдел „Агростатистика“ се публикуват регулярно в специализираните бюлетини на сайта на МЗХ, в годишните издания на

НСИ - Статистически годишник, Статистически справочник, в електронния преглед на статистическа информация и в електронните таблици на Евростат.

През 2015 г. НСИ разработи годишни данни за 2014 г. (предварителни и окончателни) и тримесечни за 2015 г. (в т.ч. и експресни оценки) за сметка „Производство“ на националните нефинансови сметки за икономически дейности „Селско, горско и рибно стопанство“ в текущи и съпоставими цени.

Съгласно Регламент № 138/2004/ЕС бяха разработени и изпратени на Евростат годишни данни за икономическите сметки за селското стопанство - първа и втора оценка на дохода в селското стопанство през 2014 г., предварителни данни за 2014 г. и окончателни данни за 2013 година. Бяха предоставени на Евростат данни за регионалните икономически сметки за селското стопанство за 2013 г. на ниво NUTS1 и NUTS2 и за статистиката на единичните стойности за 2014 година.

Съгласно действащото джентълменско споразумение между Евростат и държавите членки в областта на статистиката на селскостопанските цени и индекси бяха изчислени и изпратени на Евростат тримесечни данни за 2015 г. и годишни за 2014 г. за цените и индексите на селскостопанската продукция, на стоките и услугите за текущо потребление и на стоките и услугите с инвестиционно предназначение, използвани в селското стопанство при база $2010 = 100$ (база Евростат), предходната година = 100 и съответното тримесечие на предходната година = 100.

Изчислени бяха и изпратени на Евростат данни за средната цена на земеделската земя и на рентата в селското стопанство за 2014 г. на национално и регионално ниво NUTS1 и NUTS2.

Бяха подгответи таблиците с данни и текстовете на прессъобщения за публикуване на интернет сайта на НСИ и в печатните/електронните издания на НСИ съгласно Календара за разпространение на статистическата информация от наблюденията, провеждани съгласно Националната статистическа програма на НСИ.

Изчислени бяха и изпратени на Евростат данни за продукцията в горското стопанство за интегрираните икономически сметки „Горско стопанство - Околна среда“ за 2013 г. във формата на новия въпросник.

Изчислени бяха данни за Сметките за материалните потоци за 2014 г. съгласно Регламент № 691/2011 относно Европейските икономически сметки за околната среда и за селското, горското и рибното стопанство.

Беше разработена нова версия на Номенклатурата на продукцията в селското, горското и рибното стопанство - ПРОДАГРО 2015.

Експерти от НСИ участваха в:

- дейности по проекти по ОПАК, свързани с подобряване на качеството на обслужване на гражданите и бизнеса;
- координация на дейности по производство и разпространение на статистическа информация за селското, горското и рибното стопанство в НСС на България;
- заседания на работните групи в Евростат в областта на агромонетарната статистика.

III.5. Многоотраслова статистика

Бизнес тенденции

С финансовото съдействие на Европейската комисия през 2015 г. ежемесечно бяха провеждани наблюденията на бизнес тенденциите по Общата хармонизирана програма

на Европейския съюз за бизнес наблюдения и наблюдение на потребителите. Целта на тази програма е предоставяне на своевременна информация за икономически анализ и краткосрочно прогнозиране като ключово допълнение към традиционните статистики. Бизнес анкетите показват как мениджърите оценяват настоящата и бъдещата икономическа ситуация в страната, а наблюденето на потребителите - намеренията за покупки и спестявания. Показателите от тези наблюдения могат да бъдат използвани като компоненти на съставни изпредварващи показатели за анализ и откриване на повратните точки в икономическия цикъл. Потребители на тези данни са държавните институции, научните институти, Българската народна банка, Европейската комисия, Европейската централна банка и други.

Показатели за мониторинг на национални и европейски политики

Във връзка с подготовката и изпълнението на дейностите по оперативните програми за програмния период 2014 - 2020 г. се формулират и поставят като изисквания нови потребности от комплексна и многоаспектна статистическа информация за целите на разработването, мониторинга и оценката на националните стратегически документи и на оперативните програми за програмния период 2014 - 2020 година.

През 2015 г. НСИ, координирано с управляващите органи на оперативните програми, изпълни задължението си по осигуряване на изпълнението на предварителното общо условие от Споразумението за партньорство относно наличието на статистическа база данни и валидиране на показатели за резултат по оперативните програми. Бяха разработени и утвърдени методологии, метаданни и показатели за резултат в съответствие с условията по Споразумението за партньорство и оперативните програми за програмния период 2014 - 2020 година.

Представители на НСИ участваха в работните групи по всички оперативни програми и в работната група за Споразумението за партньорство и осъществиха оперативно взаимодействие на експертно ниво.

Осигурени бяха статистическите данни по показателите за изпълнението на приоритетните цели по стратегията „Европа 2020“ и по системата от показатели за устойчиво развитие.

Статистика и сметки за околната среда

През 2015 г. продължи работата по всички статистически изследвания в областта на статистиката и сметките за околната среда, включени в Националната статистическа програма.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 691/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейските икономически сметки за околната среда през 2015 г. бяха разработени и докладвани в Евростат данни по модулите „Данъци и такси, свързани с околната среда по икономически дейности“ и „Сметки за емисиите във въздуха“. В процес на приключване съгласно срока е и докладването по третия модул на регламента - „Сметки за материалните потоци в икономиката“.

Наблюденето „Източници на емисии“ беше проведено по методика на НСИ и Министерството на околната среда и водите (МОСВ), хармонизирана с методиката CORINAIR, разработена от Европейския съюз. Въз основа на наблюденето се изгражда единна информационна база за оценка на емисиите в атмосферата и усъвършенстване на методиките в съответствие с изискванията и препоръките на международните органи.

Изследването за отпадъците от дейността осигури информация за количеството на образуваните в страната неопасни отпадъци и начините за тяхното обезвреждане и оползотворяване. В съответствие с Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския

парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците информацията за неопасните отпадъци от производствената дейност беше събрана чрез извадка, представителна за икономически активните субекти в страната.

Чрез изследването „Отпадъци от селското, горското и рибното стопанство“ беше осигурена информация за образуването, обезвреждането и оползотворяването на отпадъците от фирмите от сектор „Селско, горско и рибно стопанство“.

Наблюдението за общинските отпадъци (битови и строителни) осигури данни за количествата на образуваните отпадъци от населението и малкия бизнес. Поддържа се регистър на депата за битови отпадъци, съдържащ данни за обслужваното от тях население, площта, събраниите, третираните и окончателно депонираните отпадъци. Осигурена беше информация за приходите и разходите за битови отпадъци.

Получени бяха данни за размера на разходите за придобиване на дълготрайни активи с екологично предназначение, разходите за текущото им поддържане, източниците на финансиране и разпределението на средствата по основните направления - въздух, отпадъчни води, отпадъци и т.н. Ефективното използване на тези средства в областта на екологията е основен показател за мерките, предприемани от обществото и държавата за намаляване на отрицателното въздействие на социално-икономическите процеси върху околната среда.

През годината беше събрана информация за наличността и движението на дълготрайните материални активи с екологично предназначение по отчетна стойност.

Наблюденията в областта на статистиката на водите осигуриха информация за водовземането, водоползването и отпадъчните води от икономическите дейности на административно-териториално равнище и на равнище „речни басейни“. Обхванати бяха дейностите по водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води. Осигурени бяха детайлни данни за водните услуги за населението. Поддържат се регистри на селищните пречиствателни станции за отпадъчни води и пречиствателните станции за питейни води. Наблюденията са в съответствие с новите изисквания в областта на европейската водна статистика. През 2015 г. докладването до Евростат (Регионален въпросник за водите) беше извършено в нов формат.

Продължи събирането на данни с включената в Годишния отчет на общините „Справка за разходите на общинските администрации за водоснабдителна инфраструктура“.

Изследването „Платени данъци и такси“ предостави информация, необходима за докладване по модул „Данъци, свързани с околната среда по икономически дейности“ на Регламент (ЕС) № 691/2011.

НСИ проведе изследването „Производство на опаковани стоки и опаковки“ в изпълнение на Директива 94/62/EО на Европейския парламент и на Съвета относно опаковките и отпадъците от опаковки. За оценка на количествата опаковки се използват: данни от годишното извадково наблюдение, изчерпателни данни за основните производители на опаковки и опаковани стоки и данни за рециклираните и изгорени опаковки, получени от Изпълнителната агенция по околната среда.

С изследването „Приходи и разходи на специализираните производители за околната среда“ беше осигурена информация за приходите и разходите за опазване и възстановяване на околната среда от специализираните производители на услуги за околната среда.

Посредством наблюдението „Подземни запаси“ беше получена информация за невъзстановяеми минерални ресурси в страната, площта на находищата на полезни изкопаеми и броя на заетите в тях, разходите за проучване и търсене, разходите за

извеждане на находища от експлоатация и други показатели, свързани с околната среда.

Наблюдението за екологичните стоки и услуги осигури информация за стойностни показатели по икономически променливи и по направления за околната среда за сектора на екологичните стоки и услуги.

Съгласно изискванията за докладване на Евростат през 2015 г. бяха попълнени и изпратени в определения срок въпросник на ОИСР/Евростат за приходите и разходите за околната среда, както и въпросник на Евростат „Производители на екологични стоки и услуги”.

През 2015 г. беше събрана информация за извършената работа по контрола за предотвратяване на замърсяването на морските води и р. Дунав.

Националният център по обществено здраве и анализи предостави информация за регистрираните шумови нива. Министерството на околната среда и водите предостави информация за защитените територии, обекти и защитените зони от „Натура 2000”, както и за управлението на дейностите по опазване на околната среда. Информацията за наложените санкции и глоби беше предоставена от МОСВ, МЗХ и Изпълнителната агенция по горите.

През 2015 г. започна работата по проект „Усъвършенстване на методологията за оценка на разходите за опазване на околната среда с цел съобразяване с изискванията на Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда”. Целта на изпълнявания проект е усъвършенстване на методологията за оценка на разходите за опазване на околната среда и изготвяне на подробни стандартни таблици в стойностни единици, съдържащи данни за разходите за опазване на околната среда по икономически дейности. Методологическите разработки от проекта ще допринесат за решаване на проблемите, свързани с бъдещото докладване на Евростат съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда.

През годината експерти на НСИ участваха в работата на работните групи на Евростат, разработващи стратегически и програмни документи, проекти за законодателни актове и методологии в областта на статистиката и сметките на околната среда.

Дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда” на Изпълнителната агенция по околна среда към МОСВ като орган на статистиката изпълни задачите „Образуване, оползотворяване и обезвреждане на опасни отпадъци по код на национално ниво” и „Капацитет на инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци” съобразно характеристиките и сроковете на статистическите изследвания.

Статистика на жилищния фонд

През 2015 г. продължи производството на данни по изследванията за въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища, съборените жилищни сгради и жилища и жилищния фонд. Разработени бяха методологическа концепция, план и техническо задание за изграждане на регистър на сградите и жилищата.

Регионална статистика и географски информационни системи

През 2015 г. продължи работата по разпространението на статистически данни в регионален разрез. С оглед разширяване на достъпа на потребителите до регионална статистическа информация тематичната рубрика „Регионална статистика” и съдържанието на електронната публикация „Районите, областите и общините в Република България“ бяха усъвършенствани. Публикуваните данни са представени на най-ниско ниво, доколкото характерът на статистическото изследване позволява да се

получават надеждни и ненарушаващи статистическата конфиденциалност данни. Разработените данни са от териториално ниво NUTS 0-3 до ниво населено място.

Извършен беше мониторинг и актуализация на категоризацията на административно-териториалните и териториалните единици.

С цел осигуряване на специализирани информационни потребности на външни потребители продължи работата по приложението на ГИС технологиите за изграждане на тематични графични слоеве от статистическа информация и поддържане на цифрови модели на големите населени места. Продължи актуализацията въз основа на събраната статистическа информация за сградния и жилищния фонд в страната. Дейността по картографското представяне в статистическите издания продължи и през 2015 година.

По искане на ГД „Регионална и урбанистична политика“ беше разработена методология и източници на данни за оценка на броя на населението в полигоните на градовете, включени в Европейски атлас 2012, чрез прилагане на съгласувана методология, комбинираща производство на грид на населението и методологията на Европейската комисия.

Наука, технологии и инновации

В съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 995/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на научноизследователската дейност на Общността през 2015 г. продължи работата по производството и разпространението на статистически данни за НИРД и за иновациите.

Проведени бяха ежегодните статистически изследвания за НИРД и за бюджетните разходи за НИРД. Формираните данни бяха предоставени на потребителите с необходимото качество и в изискваните срокове.

Статистическото изследване на инновационната дейност на предприятията през периода 2012 - 2014 г. беше проведено в пълно съответствие с хармонизирания въпросник и методологията на Евростат (CIS 2014).

Информационно общество

През 2015 г. НСИ проведе две регулярни статистически изследвания в областта на информационното общество в съответствие с препоръките на Евростат и съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 1196/2014 на Комисията относно статистиката на Общността за информационното общество. Данните от тези изследвания осигуряват надеждна и международно съпоставима информация за използването на информационно-комуникационните технологии от домакинствата и предприятията в България.

Беше извършено актуализиране на показателите, измерващи развитието на информационното общество, и бяха добавени нови променливи във връзка със специалната тема на изследванията през 2015 г. - „Сигурност на ИКТ и интернет“.

Годишните данни за използването на ИКТ от домакинствата и предприятията за 2015 г. бяха обработени в съответствие с изискванията за качество и публикувани през декември на същата година.

Проведено беше специализирано обучение с отговорниците от ТСБ по изследването за използването на ИКТ и е-търговия от предприятията, на което бяха представени специфични термини, свързани със съвременното развитие на информационно-комуникационните технологии.

III.6. Информационни и комуникационни технологии, статистическа инфраструктура и други дейности

Информационни и комуникационни технологии

В началото на 2015 г. беше осъществена реорганизация на сайта на НСИ с внедряване на ефективни по отношение на развитието и поддръжката програмни средства. Новият сайт значително оптимизира достъпа на потребителите до предоставяните услуги и информация.

През годината бяха инсталирани нови технически средства, които позволиха увеличаване на капацитета и степента на резервиране на информационните системи, използване на ефективни средства за съхраняване и възстановяване на информационните системи и данните от статистическите изследвания. Прилагат се надеждни политики за резервиране на базите данни и компонентите на информационните системи чрез специализиран софтуер и поддържане на библиотека на архивните носители.

Същевременно, с цел улеснение на респондентите на статистическите изследвания продължи подобряването на организацията и поддръжката на Подпомагащия център, в който се обработват заявки на потребители, получени по телефона и по други канали (електронна поща, писма и т.н), и се оказва съдействие при технически и/или методологически проблеми. Гаранция за своевременната реакция на заявките е внедрената система за управление и контрол на заявките.

За ефективното поддържане на актуални данни за предприятията между НСИ и Агенцията по вписванията се осъществява репликация на данните за осъществените вписвания в Търговския регистър и в Регистър Булстат. На определени служители е осигурен достъп чрез цифрови сертификати до делата на търговците, вписани в Търговския регистър.

НСИ продължи да поддържа Националния регистър на населените места (НРНМ) и Общия регистър на търговците, като в НРНМ бяха отразени всички промени за териториалните и административно-териториалните единици, както и административната промяна в НСИ. Освен осигурения интернет достъп за справки в НРНМ за улеснение на другите администрации НСИ разработи и публикува на сайта си актуална версия на Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици.

Чрез уеббазирано приложение за достъп до многомерни бази данни за статистиката на външната търговия НСИ предостави на потребителите възможност за интерактивни справки.

През 2015 г. продължи процесът по изграждане на централизирано хранилище на данни, като основната цел е преодоляване на децентрализираното съхраняване на информация и минимизиране на риска от загуба на данни. След завършването му ще бъде възможно прилагане на надеждни услуги по архивиране на данни, възстановяването им при необходимост и ще бъде гарантирана защитата на информацията от неоторизиран достъп.

Развитие на статистическите информационни системи

През 2015 г. продължи процесът на постепенен реинженеринг на съществуващи софтуерни приложения и преминаване към централизирани системи с децентрализирано въвеждане на статистически формуляри при използване на съвременни технологични платформи .Net.

Разработени бяха нови уебприложения във връзка с изследвания в областта на селското стопанство, околната среда и структурната бизнес статистика.

Със средствата на VB.NET и Lime Survey бяха разработени нови уеббазирани приложения за нуждите на различни статистически изследвания в НСИ. Приложението работят както в локалната мрежа на НСИ, така и с респондентите.

Продължи работата по поддръжката и актуализацията на ИС „Бизнес статистика“ - разработени бяха скриптове за дефиниране на изследванията, включени в системата за 2015 г., и правила за логически контрол. Актуализирани бяха съществуващите и бяха създадени нови PDF форми за въвеждане на данни по отделните формуляри за годишните наблюдения през 2016 година.

През 2015 г. продължи дейността по разработване на аналитични изходи за специфични анализи по различни статистически изследвания с използване на статистически пакет SPSS Statistics Server (20.0).

ИКТ инфраструктура

През 2015 г. виртуалната платформа получи своето развитие чрез доставка на нови апаратни средства. Постигнатата оптимизация на виртуалната среда осигури предпоставки за включване на допълнителни сървъри към нея, което ще повиши надеждността на информационната среда и ще позволи изграждането на бъдещи информационни системи.

През 2015 г. продължи дейността по обезпечаване на нормалната работа на комуникационната среда за осигуряване на връзка с респонденти и потребители, както и на вътрешните връзки в ЦУ и на тези с ТСБ. Подобрена беше сегментацията на мрежата и бяха оптимизирани връзките между сегментите с цел облекчаване на управлението и контрола на достъпа.

През годината продължи работата по поддръжката на всички апаратни средства (настолни компютри, лаптопи, сървъри, принтери, копирна техника и телефонна централа) на НСИ. Състоянието на пощенските сървъри, сървърите за връзка с интернет и защитните стени се проследява постоянно и се осигурява безаварийна работа на електронната поща на НСИ и връзките с външния свят. Осигурена беше постоянна антивирусна и антиспам защита на всички компютри и останалото активно оборудване.

Сигурността на достъпа до различните информационни ресурси беше реализирана чрез управлението на Активна директория.

През годината беше извършвана програмна поддръжка на всички устройства чрез постоянна актуализация и осигуряване на валидността на съответните лицензи.

Експерти на НСИ участваха активно при изготвянето на необходимата документация (технически задания), а също и в работата на комисии по Закона за обществени поръчки, засягащи информационните и комуникационните технологии, поддръжката и лицензирането на използваните софтуерни продукти и развитието на информационните системи на НСИ.

Методология, статистически метаданни, класификации и стандарти

През отчетната година НСИ продължи работата по внедряване на Специалния стандарт за обмен на данни и метаданни (SDMX) в националната статистическа практика. Институтът предоставя на Евростат справочни метаданни чрез уебприложението „Национален редактор на справочни метаданни“ (NRME) и участва в

годишния мониторинг на Евростат за състоянието на Националната система за метаданни.

През 2015 г. НСИ започна работа по проект на тема „Хоризонтална и вертикална интеграция: Прилагане на технически и статистически стандарти в НСИ“, който има за цел актуализиране на внедрените ESMS (Структура за справочни метаданни) и ESQRS (Стандартна структура за доклади по качеството). Основните цели са разработване и публикуване на доклади за качеството в ESQRS формат на сайта на НСИ, разширяване на създадената в рамките на предходния проект национална база данни за референтни метаданни. Проектът предвижда и разработване на национална структура на метаданни за процеса, разширявайки Европейската структура за метаданни за процеса (EPMS) и нейното тестване в три статистически области.

НСИ продължи дейностите по текущо поддържане на данни, метаданни и предварителния календар съгласно изискванията на Специалния стандарт за разпространение на данни на Международния валутен фонд (SDDS).

Основна задача през отчетния период беше поддържането в актуално състояние на статистическите класификации и оказването на методологична помощ на потребителите по използването им в статистическата и социалната практика.

През 2015 г. беше утвърдена структура на новата версия на Класификацията на продуктите по икономически дейности (КПИД - 2015) и продължи работата по актуализирането на обяснителни бележки и кореспондиращи таблици.

За целите на статистическите обработки и продължаването на динамичните редове на базата на настъпилите промени в Комбинираната номенклатура бяха разработени кодови таблици на преход. Разработени бяха и нови класификационни версии на продуктовите класификации. За целите на наблюдението ПРОДКОМ бяха актуализирани списъците на Т и Z кодовете, а за целите на статистиката на външната търговия и за системата „Интрастат“ към НАП беше извършена ежегодна актуализация на самообяснятелните текстове на Комбинираната номенклатура (КН).

През годината НСИ продължи участието си в поддържане на Националната класификация на професиите и длъжностите, 2011 (НКПД - 2011), актуализирането на списъка с длъжностните наименования и кореспондиращите таблици.

За целите на статистиката на образоването започна работата по разработването на новата версия на Класификацията на областите на образование и обучение (КОО - 2015).

През годината продължиха дейностите по текущо поддържане на Информационна система „Статистически класификации“, електронните речници на статистическите термини и по стандартизиране и хармонизиране на статистическата терминология. Беше изгответен „Списък на стандартните статистически показатели за 2015 година“.

Експерти от НСИ участваха в подготовката на файлове (на български и английски език) с класификационни версии за зареждане в новоизграждащата се система „Инфостат“.

Разработен беше „План за действие“, включващ конкретни дейности за практическата реализация на утвърдената от председателя на НСИ „Визия за научно-изследователската дейност в НСИ“. Съгласно плана и въз основа на проведено анкетно изследване започна регулярно осигуряване на методологична помощ и провеждане на обучения.

В методологично направление бяха успешно завършени следните дейности:

- Разработване на „Концепция за генерална съвкупност за целите на изследванията на домакинствата и лицата в НСИ“ и „Концепция за обучение на служителите в

НСИ“.

- Проучване на проблемите и специализирания софтуер относно осигуряване на конфиденциалност на статистическата информация.
- Подпомагане на експерти от различни звена на НСИ при внедряване и използване на специализирани статистически софтуерни продукти като DEMETRA, ECOTRIM и други.
- Консултиране на експерти от НСИ по методологични въпроси, свързани с проектиране и излъчване на представителни извадки.
- Проектиране и излъчване на представителни извадки за външни потребители.
- Активно участие в работата на Комисията за достъп до анонимизирани данни и в заседанията на Научно-експертния съвет към НСИ.

През ноември 2015 г. НСИ започна работата по проект на тема „Събиране на данни за субнационална статистика: Райони на пазара на труда“ с продължителност 18 месеца. Основните цели на проекта са извършване на интердисциплинарни анализи и съчетаване на данни от различни източници и по-конкретно: дефиниране на райони на пазара на труда за България въз основа на специално разработена за целта методология; подобряване на ИТ средствата за подпомагане на внедряването на тази методология; оценяване на полезността от внедряване на разглежданата методология на национално ниво и разпространение на резултатите до всички заинтересовани лица.

Други дейности

Осигурени бяха данните от статистическото изследване за загубите при кризисните събития на национално, областно и общинско ниво.

IV. РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ

Персонал

Националният статистически институт е организиран в Централно управление и териториални статистически бюра. С цел подобряване на административния капацитет, гъвкавост при разпределение на задачите, оптимизиране на работата и ефективна организация на ресурсите беше извършено преструктуриране. От 1 октомври 2015 г. в изпълнение на Закона за публичните финанси влезе в сила Постановление № 272/08.10.2015 г. на Министерския съвет за определяне на второстепенни разпоредители с бюджетни средства към НСИ. След структурната реформа 28-те териториални статистически бюра на НСИ бяха редуцирани на 6:

- ТСБ - Северозапад с център гр. Плевен
- ТСБ - Север с център гр. Русе
- ТСБ - Североизток с център гр. Варна
- ТСБ - Югоизток с център гр. Бургас
- ТСБ - Юг с център гр. Пловдив
- ТСБ - Югозапад с център гр. София.

Териториалните статистически бюра са организирани с единна обща администрация и отдели „Статистически изследвания“ за съответните градове - бивши центрове на ТСБ.

Преструктурирането на териториалните статистически бюра е в съответствие с изпълнението на Стратегията за развитие на Националната статистическа система, както и препоръките на Евростат за подобряване на координацията и взаимодействието при функционирането на НСИ.

Структурните звена в ЦУ на НСИ са разпределени в обща и специализирана администрация съгласно Закона за администрацията.

Общата численост на персонала в структурните звена на НСИ през 2015 г. е 968 щатни бройки, в т.ч. Централно управление на НСИ - 329 щатни бройки, и териториалните статистически бюра - 639 щатни бройки (фиг. 9).

Фиг. 9. Щатни бройки в НСИ през периода 2011 - 2015 година

Съгласно Устроителния правилник на НСИ Централното управление е организирано в шест дирекции: „Бизнес статистика“, „Демографска и социална статистика“, „Макроикономическа статистика“, „Многосекторна статистика и услуги за потребителите“, „Информационни системи и инфраструктура“, „Обща администрация“ и структури на пряко подчинение на председателя на НСИ: „Инспекторат“, звено „Вътрешен одит“, отдел „Обща методология и анализ на статистическите изследвания“, отдел „Международно сътрудничество и протокол“, сектор „Сигурност на информацията и ОМП“ и „Пресцентър“. Пет от дирекциите са в специализираната администрация, а една - в общата администрация.

За последните пет години, вследствие на оптимизиране на структурата на териториалните статистически бюра и на Централното управление на НСИ и поради въвеждането на нови организационни подходи в управлението на процесите на събиране, обработка и производство на статистическата информация и в управлението на персонала, се наблюдава тенденция на абсолютно намаляване на заетите в системата на НСИ. За периода 2011 - 2015 г. числеността на служителите е намаляла със 160 щатни бройки, или с 14%.

Провеждане на конкурси за незаети длъжности

Организационните промени доведоха до провеждане на политики на подбор на

персонала, насочени към заместване на излизящите в пенсия служители с млади хора с перспективно мислене, току-що завършили висше образование или продължаващи обучението си в български университети. За периода от началото на годината до края на октомври бяха проведени общо 40 конкурса за назначаване на служители на свободни работни места. В ЦУ на НСИ конкурсите бяха 24, а в ТСБ - 16.

Заети по възраст и образование в НСИ

Състоянието на персонала в Националния статистически институт е представено в табл. 4 и 5, които обобщават структурата на персонала общо за НСИ, в т.ч. ЦУ на НСИ и ТСБ.

4. Структура на заетите по възрастови групи в НСИ

(Брой)

Структури	Възрастова категория					
	до 29 г.	30 - 45 г.	46 - 55 г.	56 - 65 г.	над 65 г.	общо
ЦУ	34	114	69	81	1	299
ТСБ	28	189	208	199	2	626
НСИ	62	303	277	280	3	925

5. Структура на заетите в НСИ по образование

(Брой)

Структури	Образователни степени						
	доктор	магистър	бакалавър	профессионален бакалавър	средно образование	основно образование	общо
ЦУ	4	260	17	2	16	0	299
ТСБ	1	383	73	15	153	1	626
НСИ	5	643	90	17	169	1	925

Посочените данни показват висока степен на образованост сред служителите на НСИ, като делът на висшистите е над 81%. Анализът сочи, че се запазва тенденцията за преобладаващия дял на специалности с икономическа насоченост, като те са около 57% от всички специалности. Статистиците, които работят не само в специализираната, но и в общата администрация, се очертават като най-многобройни - 36% от целия щат. Подобно на другите администрации и в НСИ се наблюдава преобладаващият брой на служителите в по-високите възрастови групи.

Табл. 6 показва броя на служителите, които към настоящия момент продължават образованието си за придобиване на по-висока образователна степен.

6. Обучение на служителите от НСИ в български университети

(Брой)

Вид обучение	НСИ	ЦУ	ТСБ
Висше образование за получаване на образователна степен			
Доктор	5	4	1
Магистър	9	2	7
Бакалавър	6	1	5
Общо	20	7	13

Бюджет

Изпълнението на бюджета на НСИ за 2015 г. е съгласно приетия Закон за държавния бюджет на Република България за 2015 г. и направените корекции към 31.10.2015 година (Приложение 1).

Планираните приходи са изпълнени спрямо уточнения план към 31.10.2015 г. - 92.88%. От тях полученото финансиране по международни програми и проекти е 102.41%.

Изпълнението на общия размер на разходите за същия период е 75.25%, в т.ч. текуща издръжка (заплати, други възнаграждения и плащания на персонала и издръжка) - 81.93%.

V. ВЪТРЕШЕН ОДИТ И АДМИНИСТРАТИВЕН КОНТРОЛ

В началото на годината, след направена оценка на риска на всички структури в системата на НСИ, беше актуализиран Стратегическият план за дейността на звено „Вътрешен одит“ (ЗВО) за периода 2015 - 2017 година. В съответствие с него беше изготовен Годишен план за дейността на ЗВО и План за обучение на ЗВО. Плановете са съобразени и с изискването на чл. 82 от ПМС № 8/16.01.2015 г. за приоритетно извършване на одитни ангажименти в две области: обществени поръчки и изпълнение на договори за обществени поръчки. Плановете бяха утвърдени от председателя на НСИ в определените срокове.

През февруари 2015 г. беше изготовен годишен доклад за дейността на ЗВО за предходната година, който беше изпратен на министъра на финансите в нормативно определения срок.

През годината бяха осъществени следните дейности:

- Участие като консултиращ орган и координатор за определяне и оценка на управление на рисковете по дирекции и ТСБ в НСИ, като за целта бяха изгответи и утвърдени риск-регистри в съответствие с утвърдената нова Стратегия за управление на риска в НСИ.
- Изготвяне на проект на заповед за определяне на състава на постоянната работна група за управление на рисковете.
- Създаване на организация за изготвяне на риск-регистрите и тяхното утвърждаване.
- Участие като консултиращ орган и координатор за изготвяне на обобщения Въпросник и Доклад за състоянието на системите за финансово управление и контрол за 2014 г. в НСИ. Осъществен контрол за изпращането им на министъра на финансите в определения срок.
- Предоставено становище (консултиране) за съответствие на изгответи Правила за осъществяване на предварителен контрол в НСИ с указанията на МФ и ЗФУКПС.

В изпълнение на Годишния план за дейността на ЗВО за 2015 г. бяха изпълнени 3 одитни ангажимента за даване на увереност. Първият беше свързан с оценка на правилното, законосъобразното и ефективното изпълнение на дейностите - статистически наблюдения и разходване на бюджетни средства от ТСБ - Ямбол за периода от 1.01.2013 до 31.12.2014 г. и бяха формулирани 10 препоръки. Вторият одитен ангажимент беше във връзка с ПМС № 8/16.01.2015 г. за извършен вътрешен одит на процеса: „Оценка на ефективността на публичните разходи в НСИ“ в частта: „Създадена система и процедури за възлагане на обществени поръчки“ за периода от януари 2013 г. до края на април 2015 г. и бяха формулирани 7 препоръки. Третият одитен ангажимент е отново във връзка с ПМС № 8/16.01.2015 г. и обхваща процеса: „Оценка на ефективността на публичните разходи в НСИ“ в частта: „Изпълнение на

бюджета и изпълнение на сключените договори за обществени поръчки” за периода от 1.01.2014 до 30.09.2015 година. Към настоящия момент⁴ продължава изпълнението на одитния ангажимент. Последният одит ще бъде свързан с проверка и оценка на дейностите - статистически наблюдения и разходване на финансови средства в ТСБ - Ловеч за периода от 1.01.2014 до 31.12.2015 г., като той ще продължи да се изпълнява и през следващата година.

В съответствие с утвърдения план за обучение през годината трима вътрешни одитори взеха участие в следните обучения: „Закон за обществените поръчки - практика и прилагане“; „Роля на вътрешния одит в превенцията на измамите“; „Обучение за управление на риска“; „Ангажимент за даване на увереност - практически казус; „Обучение по програмен продукт софтуер SPSS“ - използване на програмата за формиране на извадки и други.

За периода от началото на годината до края на октомври в регистъра на финансовия контрольор бяха записани и проверени общо 1 882 бр. досиета с документи и бяха издадени общо 1 882 бр. контролни листа за поемане на задължение и за извършване на разход.

Произнасянето на финансовия контрольор относно предложениета за поемане на задължение и извършване на разход беше извършено в определените от председателя на НСИ срокове във Вътрешните правила за осъществяване на предварителен контрол.

Другите ангажименти, осъществявани през изминалния период от финансовия контрольор, бяха свързани с подготовката на искания за допълнително представяне на документи или информация, посещение на място с цел оптимизиране на контрола и даване на точно и ефикасно становище в попълвания от него контролен лист.

През първото полугодие на 2015 г. финансовият контрольор участва в работна група за актуализиране и унифициране на вътрешните нормативни и административни актове и документи в НСИ. Бяха изготвени нови Вътрешни правила за осъществяване на предварителен контрол в НСИ, които бяха утвърдени със заповед от председателя на НСИ.

Във връзка с извършените промени в Закона за обществените поръчки през 2015 г. финансовият контрольор участва в семинар на тема „Закон за обществените поръчки - практика на прилагане“, организиран от Школата по публични финанси към Министерството на финансите.

През 2015 г. основните усилия на служителите от Инспектората на НСИ бяха съсредоточени в изпълнение на следните приоритети:

- Оптимизиране на дейността на административните структури на НСИ чрез осъществяване на перманентен контрол за стриктно спазване на нормативните актове
- Предприемане на действия за своевременно отстраняване на констатирани нарушения, пропуски и слабости и изработване на механизми за превенция на корупцията
- Изработка и прилагане на система за наблюдение и оценка на процесите, свързани с постъпването, обработката, съхраняването и разпространението на статистическа информация с цел подобряване на нейното качество.

За реализиране на приоритетите през годината Инспекторатът предприе действия за подобряване на планирането и за повишаване на ефективността на проверките. Основните цели бяха извършване на контрол в най-рисковите звена, планиране и избор

⁴ Към 16.11.2015 година.

на вида на проверката в съответствие със стартираната реформа в рамките на НСИ.

Във връзка с изпълнението на определените за периода задачи Инспекторатът извърши общо 17 проверки, от които 5 планови и 3 извънпланови, като главните усилия бяха насочени към контрол на административните структури, спазване на изискванията на външната и вътрешната нормативна уредба, организацията на работата и други. Същевременно ежемесечно беше осъществявана текуща контролна дейност на изпълнението на задачите от НСП, заповедите, решенията и препоръките от заседанията на Председателския съвет. Като цяло контролната дейност беше насочена към създаване на ефикасен механизъм за наблюдение и оценка на процесите за осигуряване на по-високо качество при изпълнение на пълния спектър от задачи, включително по производството, обработката и разпространението на статистическата информация.

През 2015 г. в НСИ постъпиха 9 сигнала и жалби за наличие на пропуски и допуснати слабости и нарушения. Всички сигнали и жалби, включително и анонимни, бяха проверени и бяха изгответи становища с предложения за приемане на мерки. В един от случаите от Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси беше поискано становище за наличие на нарушение на съответния закон.

За повишаване на ефективността на работата с постъпващите сигнали и жалби и за борбата с корупцията за първи път на сайта на НСИ в интернет беше публикувана електронна поща за сигнали, свързани с нередности, корупция, измами и злоупотреби. Новост е и изработеният единен електронен регистър за всички получени сигнали в рамките на НСИ и извършените от служителите на Инспектората планови и извънпланови проверки.

В резултат на осъществените проверки в изготвените от Инспектората отчетни документи бяха отправени общо 79 препоръки - утвърдени от председателя на НСИ, към проверяваните структури. Те включваха конкретни мероприятия за отстраняване на констатирани слабости и срокове за изпълнение и докладване. През периода не бяха установени неизпълнени препоръки.

За гарантиране на постигането на приоритетите през годината бяха предприети и систематични действия за повишаване на квалификацията на служителите от Инспектората. За тази цел те участваха в общо 7 обучения, проведени по линия на Главния инспекторат към МС, ръководството на НСИ и Института по публична администрация.

Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2015 година

Показатели (в левове)	Закон за бюджета 2015 г.	Уточнен план за годината към 31.10.2015 г.	Отчет към 31.10.2015 г.	Изпълнение на план/отчет (%) към 31.10.2015 г.
1	2	3	4	5
I. ПРИХОДИ - ВСИЧКО	1500000	2013865	1870438	92.88
Собствени приходи	1500000	2013865	1870438	92.88
Неданъчни приходи	800000	800000		
Приходи и доходи от собственост	800000	800000	627239	78.40
- Нетни приходи от продажби на услуги, стоки и продукция	700000	700000	577839	82.55
- Приходи от наеми на имущество	100000	100000	49371	49.37
Държавни такси			20	
Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми	700000	1213865	1243179	102.41
Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми от чужбина	700000	1213865	1243179	102.41
II. РАЗХОДИ - ВСИЧКО	17452100	18070891	13599213	75.25
Общо разходи	17452100	18070891	13599213	75.25
Текущи разходи	15502100	16785891	13732471	81.81
Персонал	11986600	13270391	11004739	82.93
Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	8034680	8034680	6582663	81.93
Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови правоотношения	1500000	1500000	1075454	71.70
Заплати и възнаграждения на персонала, нает по служебни правоотношения	6534680	6534680	5507209	84.28
Други възнаграждения и плащания за персонала	1714800	2776316	2315854	83.41
Задължителни осигурителни вноски от работодатели	2237058	2459395	2106222	85.64
Осигурителни вноски от работодатели за държавното обществено осигуряване (ДОО)	1423928	1529590	1320678	86.34
Здравноосигурителни вноски от работодатели	598050	670350	563226	84.02
Вноски за допълнително задължително осигуряване от работодатели	215080	259455	222318	85.69
Вноски за доброволно осигуряване	62		504	
Издръжка	3392400	3392400	2600553	76.66
Платени данъци, такси и административни санкции	100000	100000	103460	103.46
Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	23100	23100	23215	100.50
Капиталови разходи	1950000	1285000	184262	14.34
Основен ремонт на дълготрайни материални активи	100000	100000	85440	85.44

Приложение 1. Справка за бюджета на НСИ за 2015 година

(Продължение и край)				
Придобиване на дълготрайни материални активи	650000	335000	98822	29.50
Придобиване на нематериални дълготрайни активи	1200000	850000		
НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ				
Щатни бройки - общо	1019	1019	924	0.00
Средногодишни щатни бройки - общо	1034	1034	985	0.00
Щатни бройки	1019	1019	924	0.00
III. ТРАНСФЕРИ	15952100	16057026	9501021	59.17
III. А. ТРАНСФЕРИ (СУБСИДИИ, ВНОСКИ) МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ/РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ И ДРУГИ БЮДЖЕТИ	15952100	15989600	9378014	58.65
Получени трансфери (субсидии/вноски) от ЦБ (нето) - Получени трансфери (субсидии) от ЦБ (+)	15952100	15989600	9378014	58.65
III. Б. ТРАНСФЕРИ МЕЖДУ БЮДЖЕТНИ СМЕТКИ И ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ ФОНДОВЕ/СМЕТКИ		67426	123007	182.43
- Получени трансфери (+) - Предоставени трансфери (-) - Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост (+/-)		67426	116346	172.55
III. В. ВРЕМЕННИ БЕЗЛИХВЕНИ ЗАЕМИ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТНИТЕ СМЕТКИ И ИЗВЪН БЮДЖЕТНИТЕ ФОНДОВЕ И СМЕТКИ				
IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-) (I - II + III)	0	0	0	0.00
V. ФИНАНСИРАНЕ	0	0	0	0.00

Приложение 2. Организационна схема на НСИ

Организационна схема към 07.10.2015 г.

